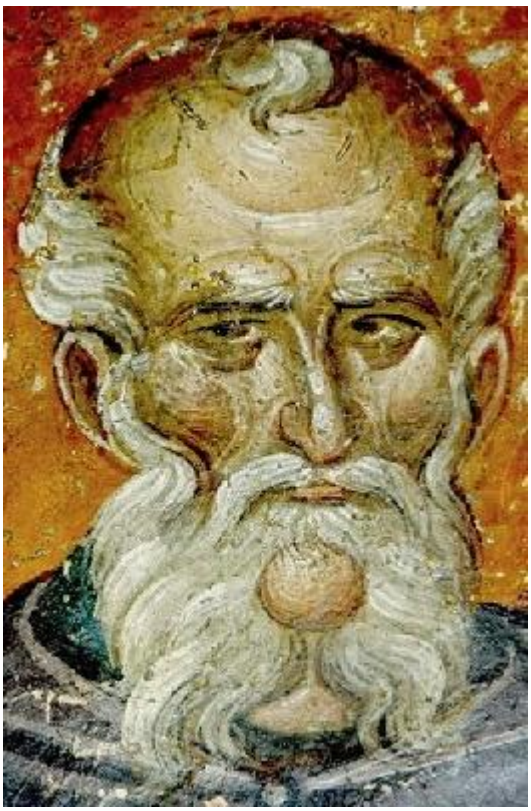
18.12.2016 г. / 19:41:46

Вяра

18.12 по еретическия, †05 декември по православния календар - Св. преподобни Сава Освещени. Св. преподобни Карион монах и неговия син Захария

Житие и подвизи на преподобния наш отец Сава Освещени († 532 г.)

Свети преподобни Сава Освещени. Фрагмент от стара стенопис. Град Солун

Преподобният Сава се родил в тридесет и първата година от царуването на гръцкия император Теодосий Младши, в Кападокийската страна, в селото, наречено Муталаска, което било подчинено на Кесария. Отначало то било неизвестно село, но впоследствие - с рождението на свети Сава - се прославило повече от Ариматея (или Рама), в която израснал

божественият пророк Самуил. Родителите на блажения Сава - Иоан и София - били благородни и благочестиви хора. Когато Сава навършил пет години, те заминали за Александрия, тъй като Иоан бил на служба при царя и заемал висок военен сан. По Божий промисъл Сава бил оставен заедно с имуществото на родителите си при брата на неговата майка - Ермий. Но понеже жената на Ермий била зла и свадлива, детето, след като претърпяло много зло от нея, накрая отишло при брата на своя баща - Григорий, който живеел в друго село, наричано Сканда. Вследствие на това, между чичовците на Сава възникнала вражда. Неговите родители останали дълго време в Александрия, а Ермий и Григорий враждували помежду си, като всеки от тях искал не толкова да има при себе си детето, колкото - да се ползва от имуществото на неговия баща. Блаженият отрок, който от най-ранна възраст се отличавал със зрелия си разум, като видял раздорите и разприте между своите чичовци, се отказал от цялото си богатство и отишъл във Флавиановия манастир, който се намирал на около четири километра от Муталаска. Тук той приел ангелски образ на осмата година от рождението си. Живеейки в манастира, той скоро изучил Псалтира и останалите книги на Свещеното Писание, преуспявал в добрите дела и във всичко следвал монашеския устав. Не след дълго чичовците на блажения Сава се помирили помежду си, дошли при него в манастира и започнали да го съблазняват, като го съветвали да излезе от манастира, да си вземе жена и да отиде да живее в имението на баща си. Но той, като желаел да остане в Божия дом, а не да живее в шатрите на грешниците, и обичайки манастирския живот повече от мирския, не послушал своите чичовци и отхвърлил съблазнителното им предложение:

- Като от змия - казал той - ще побягна от тези, които ме съветват да оставя Божия път, защото “лоши беседи развалят добрите нрави” и понеже се боя да не навлека върху себе си

проклятието, с което Пророкът проклина отклоняващите се в пътя на развратa: “проклетите - казва той, - които се отклоняват от Твоите заповеди”.

С такива думи той отпратил роднините си, а сам започнал да се подвизава с още по-голямо усърдие, умъртвявайки тялото си с трудове и въздържание и подчинявайки го на духа.

След като била победена тази змия, която с богатство и женитба съблазнявала блажения да излезе от обителта като от рая, започнал друг прелъстител да го изкушава - бесът на чревоугодството. Веднъж, докато работел в манастирската градина, Сава видял прекрасна ябълка. Той не се стърпял, откъснал я и поискал да я изяде преди определеното време и без да получи обичайното благословение. Но като си спомнил, че чрез този плод змията в рая въвела в грях първия човек, той удържал себе си, не я изял, а започнал да се самоосъжда така:

- Красив бил за очите и приятен на вкус и този плод, който умъртвил Адам.

Той хвърлил ябълката на земята, стъпкал я с нозете си, като потъпкал заедно с нея и своя помисъл, и най-вече съкрушил главата на беса на чревоугодието. Тогава Сава си обещал да не вкуси от този плод, докато е жив. Така всяко свое плътско желание той побеждавал с въздържание - малко ядял, малко спял, постоянно се трудел и ръцете му се простирали само за молитва или за работа.

И скоро светият, независимо от неговата младост, по своята добродетел станал съвършен като старците, които живеели в обителта.

Веднъж се случило така, че един от тамошните братя, който имал послушание да приготвя хляба, бил намокрен от дъжд. А тъй като било зимно време, слънцето не светело и нямало къде

да подсуши дрехата си, той я сложил върху дървата в пещта и забравил за нея. Не след дълго братята се събрали да пекат хляб и разпалили пещта, без да знаят, че пекарят е сложил там дрехата си. Когато дървата вече силно се разгорели, пекарят се сетил за дрехата си и много се натъжил. Блаженият Сава също бил тук. Като видял тъгата на своя брат, той не помислил за себе си и след като се огради с кръстния знак, влязъл в пещта. И, о чудо! Както някога във Вавилон трите отроци не изгорели в огнената пещ, заради своята вяра, така и младият Сава, заради любовта си към своя брат, излязъл невредим от пещта с неговата дреха в ръцете си, която също не била докосната от огъня, както и неговата собствена дреха.

Като видели това чудо, братята се ужасили и започнали да си говорят един на друг:

- Какъв ли ще стане този юноша след време, щом още от младини се е сподобил с такава благодат от Бога!

В този манастир блаженият живял десет години, възхождайки от сила в сила и от слава в слава. След това в него се появило желанието да отиде в Иерусалим, за да се поклони на светите места и да посети отците, които живеели в пустинята около града. Той желаел да получи полза от техните беседи и да намери там място за себе си, където да води пустиннически живот. Сава се обърнал с молба към архимандрита да го пусне в светия град, като му даде своето благословение и се помоли за него. Но той не искал да го пусне, като му казал:

- Не е добре за тебе да странстваш, понеже още си твърде млад. По-добре стой на едно място.

Но Бог, Който всичко устройва за добро, заповядал на архимандрита да не задържа Сава в обителта.

- Пусни Сава, за да Ми послужи в пустинята! - му заповядал Той във видение.

Тогава архимандритът извикал блажения при себе си, помолил се за него и го пуснал с благословение на път. А Сава, воден от десницата на Всевишния, дошъл в Иерусалим. Това станало в края на царуването на Маркиан и на патриаршестването на Ювеналий в светия град. Тогава Сава бил на осемнадесет години от рождението си. Било вече зима, когато той дошъл в манастира на свети Пасарион. Там го приел архимандрит Елпидий и го дал под ръководството на един кападокийски старец. Сава прекарал зимата при него, постоянно мислейки за безмълвния пустиннически живот, към което отдавна се стремяла душата му. Като чул за Евтимий Велики, който просиял със своята добродетел и чудеса в пустинята, която се намирала на изток от Иерусалим, Сава пожелал да го види. След като измолил благословение от своите наставници, той тръгнал на път и пристигнал в лаврата на Великия Евтимий. Там той прекарал няколко дни в очакване да види великия подвижник, тъй като преподобният не всякога идвал в храма, а един или два пъти в седмицата и в определени дни. Когато дошла съботата, Сава видял преподобния Евтимий да влиза в църквата и паднал в нозете му, молейки да го приеме в своята лавра. Но свети Евтимий забелязал, че той е още твърде млад и го отпратил в манастир, който се намирал още по-далече от Иерусалим. Този манастир бил под началстването на блажения Теоктист. Евтимий му заповядал да се грижи за младия монах и предрекъл за него, че в скоро време, с благодатта Христова, той ще просияе в монашеското житие повече от мнозина други, ще стане славен пример за всички палестински отшелници и ще издигне лавра, по-голяма от всички лаври в тая страна.

След като бил приет в манастира, Сава се предал целия на Бога и изпълнявал всички манастирски послушания

безропотно и послушно, със смирение и усърдие. Бидейки издръжлив и твърде ревностен в извършването на Божестеното служение, той преди всички отивал в църквата и излизал от нея последен. Освен великите си душевни качества, той и по тяло бил едър и силен. Докато всички монаси успявали да изсекат само по една връзка пръчки, от които правели кошници и които носели в киновията, Сава изсичал и носел по три връзки. Освен това, понякога той носел и дърва и вода и по такъв начин се стараел да послужи на всички. Дълго време той се грижел за мулетата в манастира, изпълнявал и различни други послушания и всичко това вършел безупречно и точно, така че отците от киновията се удивлявали от голямото усърдие и услужливост на младия Сава.

Тогава дяволът, като желаел да му причини вреда, измислил следното. В този манастир живеел един брат, родом от Александрия, който се казвал Иоан. Той получил известие, че родителите му са умрели. И ето - дяволът му внушил неподобаващата за един монах мисъл да се погрижи за останалото след смъртта на родителите му имущество. Иоан дотегнал на игумена Теоктист с честите си молби да го пусне в Александрия, а освен това искал да пуснат и Сава с него, понеже като силен телесно човек би могъл в случай на нужда да му окаже помощ по пътя. Теоктист отстъпил пред настойчивите молби на монаха и го пуснал да отиде в родината си, а заедно с него пуснал и Сава. И така, двамата заминали за Александрия. След като пристигнали там и започнали да се занимават с устройването на оставеното имущество, родителите на блажения Сава - Иоан и София, които случайно били там (понеже бащата на Сава, поради военната си длъжност, често бил изпращан по заповед на царя в Александрия), го видели и го познали. Тогава пред блажения Сава се явил нов подвиг и той трябвало да встъпи в борба, по-

голяма от първата, когато чичовците му се опитвали да го накарат да остави манастира и да отиде в света и да замени монашеството с брачен живот. Родителите на Сава - ту с плач и молби, ту с ласкави и съблазнителни думи - още по-силно се стремели да го накарат да свали черните дрехи и да облече светли, да живее като тях и да постъпи на военна служба. А блаженият, като разбрал, че се е срещнал с родителите си и е бил познат от тях поради козните на врага, упорито се съпротивлявал на своето естествено чувство. Той сдържал в себе си естествената си любов към своите родители, отхвърлял настойчивите им молби и сълзи и непоколебим в своето добро решение, им отговарял така:

- Боя се от Този, Който е казал: “който обича баща или майка повече от Мене, не е достоен за Мене... и който не взима кръста си, а следва подире Ми, не е достоен за Мене”. И как мога аз да предпочета вас пред Бога и суетния ваш живот - пред своя кръст, мирската военна служба - пред духовното воинство? Ако и земните царе наказват войниците, които са избягали от своя полк, то толкова повече Небесният Цар не ще пощади тези, които са се вписали в редиците на Неговото славно воинство и после са избягали от своя избран полк.

В заключение блаженият Сава добавил още:

- Ако вие продължите да ме уговаряте да напусна прекрасното Христово воинство, тогава аз не ще ви наричам повече свои родители!

Тогава Иоан и София, като видели, че сърцето на сина им е непреклонно, престанали да го убеждават и с горчиви ридания, със свито сърце го пуснали да си върви. На раздяла те го помолили да вземе със себе си всичко, от което има нужда, и дори се опитали да му дадат четиридесет златни монети. А той нищо не пожелал да вземе, но за да не натъжи съвсем родителите си, взел само три монети, които предал на

игумена Теоктист, щом се върнал в манастира.

В края на десетата година, откакто Сава отишъл в манастира, преподобният Теоктист се представил. На неговото място свети Евтимий поставил един добродетелен монах, на име Марин. Но след две години и той умрял и настоятел станал друг добродетелен монах, на име Лонгин. В това време блажени Сава бил навършил тридесет години от рождението си. Той се обърнал към игумена Лонгин с молбата да му позволи да се посели в една пещера, която се намирала на една скала на юг от манастира, за да може да води по-уединен живот. Лонгин съобщил за неговото желание на Великия Евтимий. Свети Евтимий, който бил слушал много за непорочния живот на Сава - за неговия пост и молитви, за кротостта и смирението му и за другите му богоугодни дела, написал на Лонгин:

- Не забранявай на Сава да се подвизава така, както желае.

Отначало на блажения било благословено да прекарва в пещерата по пет дни в седмицата, а по-късно, по негова молба, му разрешили да остане в нея пет години. Неговият живот в пещерата протичал така: пет дни той постел, без да вкусва нищо и без да излиза от пещерата; занимавал се с плетене на кошници, като изплитал по десет на ден, а в устата и мисълта си постоянно държал молитвата към Бога. С настъпването на съботата, рано сутринта, той отивал в манастира, като донасял петдесет кошници. В събота и неделя участвал в общата молитва и след като подкрепял тялото си с храна, вечерта в неделя отново се връщал в пещерата, като взимал палмови клонки за изплитането на още петдесет кошници. В тези трудове и в такъв пост той прекарал пет години, след което Великият Евтимий го взел, за да се подвизава заедно с него в пустинята, тъй като той вече бил съвършен монах, който, независимо от младата си възраст, не отстъпвал по

съвършенство на отците, които били остарели в подвизите на добродетелта. Поради това свети Евтимий го наричал “млад старец”. Бидейки млад по тяло, той бил стар по духовна мъдрост и непорочен живот. В 14-ия ден на януари преподобният Евтимий взимал него и блажения Дометиан и излизали от лаврата. Те отивали в голямата пустиня Рува, в която оставали през целия Велик пост до Вход Господен в Йерусалим.

Веднъж старецът пожелал да премине през цялата пустиня, която се намира на юг от Мъртво море, и стигнал заедно с двамата си ученици до една безводна местност. Зноят бил непоносим и блаженият Сава се изморил, изнемогнал от жажда и паднал, нямайки сили да върви повече. Свети Евтимий се съжалил над него и като се отдалечил малко, започнал да се моли:

- Господи! Дай ни вода в тази безводна земя, за да може нашият изнемогващ брат да утоли жаждата си!

След като свършил молитвата си, той взел една клечка, три пъти копнал в земята и оттам потекла изворна вода. Сава пийнал малко и се укрепил и оттогава получил сила от Бога да понася жажда в пустинята. Когато настъпил денят на Вход Господен в Йерусалим, те се върнали в лаврата.

След немного време преподобният и богоносен Евтимий се преставил. Това станало, когато Иерусалимски патриарх бил Анастасий. След кончината на свети Евтимий и след смъртта на неколцина други по-стари отци в лаврата, Сава, като видял, че манастирските порядки се изменят, отишъл в източната пустиня, близо до Иордан, която в това време, като светла звезда, просвещавал със своя живот преподобният Герасим. Блаженият Сава бил на тридесет и пет години, когато се поселил сам в пустинята. Там той се упражнявал в пост и непрестанни молитви и се стремял да направи ума си чисто

огледало на божествените предмети. Тогава дяволът започнал да го напада с козните си. Веднъж в полунощ, когато светият спял на земята, уморен от своите трудове, дяволът приел вид на множество змии и скорпиони и като се доближил до него, искал да го уплаши. Но светият на часа станал и започнал да се моли, произнасяйки думите на Давидовия псалом: “Няма да се уплашиш от ужасите нощем… аспида и василиск ще настъпиш”. Щом произнесъл тези думи, бесът веднага изчезнал. След няколко дни дяволът приел образ на страшен лъв и се нахвърлил срещу свети Сава, все едно че искал да го разкъса. Но като се хвърлял срещу него, той се връщал назад, после отново се втурвал и отново се връщал. Като видял, че звярът ту се втурва срещу него, ту отстъпва, преподобният му казал:

- Ако имаш власт от Бога да ме изядеш, тогава защо се връщаш назад? А ако нямаш, за какво се трудиш напразно? Защото със силата на моя Христос аз ще те надвия!

И бесът, който бил приел вид на звяр, веднага побягнал посрамен. Оттогава Бог дал на преподобния власт над всички зверове и змии и той ходел сред тях като сред кротки овци.

Веднъж, докато вървял из пустинята, той срещнал четирима сарацини, които били много гладни и изтощени. Той им казал да седнат и им дал корени от растението, наричано мелагрия, и сърцевина от тръстика, с което той сам се хранел. Те похапнали, подкрепили се и си заминали. А след няколко дни се върнали при него, като му донесли хляб, сирене и фурми, отблагодарявайки се за неговата добрина, задето ги нахранил, когато изнемогвали от глад. Преподобният се умилил и със сълзи си казал:

- Горко ти, душо моя! Тези хора са толкова благодарни за малкото благодеяние, оказано им веднъж! А ние получаваме ежечасно неизказаните Божии дарове и сме неблагодарни,

живеем в леност и нерадение и не изпълняваме Неговите свети заповеди!

След това при него дошъл един добродетелен монах, на име Ант, който преди това бил живял при преподобни Теодосий. Ант обикнал блажения Сава и заживял с него. Веднъж ги нападнали агаряните и изпратили един от тях да ги убие. Но щом светите отци се помолили, изведнъж земята се разтворила и го погълнала, а останалите, като видели това чудо, се изплашили и побягнали.

Чрез своя съжител блаженият Сава по-късно се запознал с преподобния Теодосий и те двамата се обикнали с голяма любов. В края на четвъртата година, откакто Сава се поселил в пустинята, веднъж, докато ходел из нея, се изкачил на висок хълм, където блажената царица Евдокия, съпругата на цар Теодосий Младши, приела някога душеполезно поучение от Великия Евтимий. Преподобният прекарал там нощта в обичайните си молитви. И тогава му се явило видение. Той видял светъл Божий ангел, който му показвал долината, в която някога протичал поток на юг от Силоам. Ангелът му казал:

- Ако искаш да населиш тази пустиня и да я направиш подобна на град, обърни се на изток и ще видиш пред себе си пещера, в която никой досега не е живял. Влез и се посели в нея! Този, Който “дава на добитъка храната му и на малките врановете, които викат към Него”, ще промисли и за тебе.

Видението изчезнало и когато настъпил денят, Сава слязъл от хълма и с Божията помощ намерил пещерата, която ангелът му показал във видението. Когато се поселил в нея, той бил на четиридесет години. В тази година починал Иерусалимският патриарх Анастасий, като оставил на светителската катедра след себе си Мартирий. В същата тази година цар Зенон си възвърнал царската власт, след като убил мъчителя Василиск.

Пещерата, в която се поселил преподобни Сава, имала много неудобен вход. Затова той спуснал от нея въже, по което слизал, за да може да ходи за вода до езерото, което се наричало Ептаст, и се намирало на петнадесет стадия от пещерата. Живеейки тук, преподобният отначало се хранел с тревите, които растели наоколо. А Бог, Който му заповядал да се посели на това място, му изпратил и храна чрез човеци - варвари, както някога при Хорат на пророк Илия - чрез враните. Не след много време покрай пещерата минали четирима сарацини и като я видели, пожелали да влязат в нея, но не могли: толкова неудобен бил пътят към нея. Като ги забелязал, блаженият им подал въжето, за да се изкачат по него. Когато влезли в пещерата, сарацините не намерили нищо. Те били поразени от неговия живот и благочестие и като се смилили, се съгласили да му донасят храна. Така те започнали често да го посещават и му носели хляб, сирене, фурми и друга храна. Преподобният останал в тази пещера пет години, беседвайки единствено с Бога и побеждавайки невидимите врагове със своите непрестанни молитви. След това Бог благоволил да му повери душите на мнозина и да го направи наставник и пастир на словесните овци. След като прекарал пет години в безмълвие, при него започнали да идват от различни места много хора, които желаели да останат тук. А той приемал всички охотно и на всекиго посочвал място, където да се посели. Дошлите си построявали килии и водели богоугоден живот, имайки за образец добродетелния живот на преподобни Сава. За кратко време при него се събрали до седемдесет братя. Между тях се откроявали следните: Иоан, който впоследствие станал игумен на новата лавра, Иаков, който по-късно построил лаврата на Иордан, наричана Пиргион, Фирмин и Севириан, от които първият построил лавра в Махмас, а другият - манастир във Варих, Иулиан, който построил лаврата на Иордан, наричана Несклерава, и още много други свети мъже, чиито имена са написани в книгата

на вечния живот. Над всички тях бил настоятел свети Сава. На всеки, който идвал при него, той давал подходящо място, където имало неголяма пещера и килия. Преподобният пожелал да построи кула върху планината, която да бъде център на тяхната обител. Събрал учениците си, започнали да строят и така било положено началото на неговата Велика лавра.

Те построили неголяма църква в долината на един изсъхнал поток и когато идвал някой, посветен в презвитерски сан, преподобният го молел да отслужи света литургия, а сам, поради смирението си, не желаел да приеме посвещение и на никого от братята не давал благословение да бъде възведен в свещеническа степен. Тъй като изворът бил далече от това място, водата не достигала. Една нощ светият се помолил:

- Господи, Боже на силите! Ако е угодно на Твоята воля това място да се насели за слава на Пресветото Твое Име, погледни милостиво към нас, Твоите раби, и ни дарувай вода, с която да утоляваме жаждата си!

Докато светият се молел така, от потока се чул някакъв звук. Той погледнал натам и на лунната светлина видял едно диво магаре, което с крака си изровило дупка в земята и после започнало да пие вода оттам. Преподобният слязъл и започнал да копае на същото място, където видял животното. След като покопал немного време, той намерил изворна вода и така там потекъл обилен извор, чиято вода била достатъчна за цялата лавра и никога не намалявала.

На другата нощ, когато свети Сава ходел около потока и пеел Давидовите псалми, на края на пропастта, намираща се на запад от потока, се явил огнен стълб, който се издигал от земята до небето. Светият останал на молитва до настъпването на утринната зора. На разсъмване той тръгнал към мястото, където видял стълба. Там намерил голяма чудна пещера,

подобна на църква, построена не от човешка, а от Божията ръка. Входът ѝ бил от южната страна и в нея прониквали достатъчно слънчеви лъчи и било достатъчно светло. Светият украсил пещерата, устроил в нея църква и наредил на братята да се събират всяка събота и неделя в нея, за да извършват богослужение. Той самият се преселил тук, построил килия за себе си на една висока скала и направил таен вход към църквата. През него той ходел в църквата и се молел денем и нощем.

Числото на братята ежедневно се увеличавало; техният брой станал около сто и петдесет. Вече започнали да се строят килии от двете страни на потока. В същото време отците започнали да отглеждат и работен добитък, който бил нужен за строежа на лаврата и за други потребности. Свети Сава се грижел в лаврата да има всичко необходимо, за да не бъдат принудени братята да излизат в света и да се докосват до мирския метеж и суета. А монасите, като добри пасоми на преподобния, принасяли плодове, достойни за тяхното звание, и правели тялото си духовно още преди нетлението, което се надяваме да получим в бъдещия живот. Но светият отлагал освещението на споменатата пещера, на създадената от Бога църква, понеже не желаел да приеме ръкоположение в презвитерски сан и по своето смирение считал, че желанието да бъдеш причислен към клира е начало и корен на честолюбиви помисли. На възвишаващата се над църквата стръмна скала преподобният построил кула за себе си и като намерил в пещерата, като в раковина, таен път, водещ до кулата, се уединявал в нея. Там той извършвал правилото си и се отдавал на постнически подвизи. Увеличавала се и славата му и боголюбиви човеци започнали да му донасят злато, а той го употребявал за построяването на лаврата. Също и светейшият Иерусалимски патриарх Мартирий много го обичал и почитал, и му изпращал всичко необходимо.

Блаженият Мартирий се преставил в осмата година от своето патриаршество, а след него престола приел Салюстий. Преподобният Сава бил тогава на четиридесет и осем години. По това време в лаврата дошли няколко развратени монаси - плътоугодници, които “нямат дух”, както е казано в Писанието. Те отдавна несправедливо обвинявали преподобния и го огорчавали по всякакъв начин. Така, често сред пшеницата израстват плевели и сред гроздето - тръни, така и между апостолите един се оказал предател, и Елисей имал един неверен ученик - Гиезий. Тези развратени братя, или по-добре да се каже лъжебратя, замислили зло срещу светията и отишли в светия град при патриарха с молбата да им постави игумен. Когато ги запитали откъде са дошли, те отговорили:

- Ние живеем при един пустинен поток.

С този отговор те желаели да скрият името на блажения Сава, тъй като знаели, че то е прославено и че всички с любов го почитат.

Много пъти ги питал патриархът и искал да получи отговор на въпроса откъде са. Против волята си те казали, че идват от потока, който е наречен на името на някакъв монах Сава. Патриархът ги попитал:

- А къде е Сава?

Но те, без да отговорят на въпроса, започнали да го клеветят, като казвали, че е груб и неопитен човек, че той не може да ръководи такова многочислено братство и че поради своята грубост и невежество не може да управлява такава лавра. Към своята клевета те добавили и това, че Сава нито сам желае да приеме посвещение, нито позволява това на някого от братята. Докато те клеветели блажения пред патриарха, се случило да присъства и един честен и достоен

мъж на име Кирик - презвитер на църквата “Възкресение Христово” и пазител на Животворящия Кръст Господен. Щом чул клеветата, той попитал:

- Вие ли приехте Сава на това място, или Сава прие вас?

Те отговорили:

- Сава ни прие, но той е груб и не може да ни управлява, понеже ние се увеличихме твърде много.

Тогава Кирик им казал:

- Ако Сава е могъл да ви събере на това пустинно място, толкова повече ще може, с Божията помощ, и да ви ръководи.

Те не могли да отвърнат нищо и замълчали. А патриархът, като отложил разрешението на делото до утрото, веднага изпратил да доведат свети Сава, като с почит го канел да дойде все едно по някакви други дела. Блаженият пристигнал, а патриархът, без да му каже нищо за клеветниците и без да каже нищо и на тях, и без да ги изобличи, веднага посветил преподобния в презвитерски сан, макар и против неговата воля. След като го посветил, патриархът казал на клеветниците:

- Ето вашия отец и игумена на вашата лавра, който е избран свише от Бога, а не от човеците! Аз само потвърдих божествения избор.

След като изрекъл това, патриархът взел със себе си свети Сава и тези монаси и отишъл в лаврата. Там той осветил създадената от Бога църква, благословил цялата лавра и като наставил всички братя да се подчиняват на своя блажен игумен Сава, се върнал в светия град.

Когато блаженият встъпил в петдесет и третата година от рождението си, след смъртта на Зенон, се възцарил Анастасий.

В същата година в лаврата дошъл един богоугоден мъж, родом арменец, на име Иеремия, заедно с двамата си ученици Петър и Павел. Преподобният твърде много им се зарадвал. Той им дал пещерата, в която по-рано живеел самият той, и им позволил да извършват в събота и неделя, в малката църква молитвеното правило на арменски. Така, малко по малко арменците в лаврата започнали да се увеличават. По същото това време дошъл в лаврата и преподобният Иоан, наречен Мълчалник. Той бил епископ в град Колона, но заради Бога оставил своята епископия и като скрил сана си, се трудел в лаврата като прост монах.

Блаженият Сава подражавал на свети Евтимий Велики, който имал обичай всяка година да излиза в пустинята в 14-ия ден на януари и изкарвал там целия Велик пост. Подражавайки му, същото правел и преподобни Сава, но не напускал лаврата в същия ден, а изчаквал двадесетото число, за да чества в лаврата паметта му. След това той излизал в пустинята и така, отстранявайки се от хората и приближавайки се към Бога с мислите и молитвите си, оставал до неделя на Вход Господен в Йерусалим.

Веднъж според обичая си той излязъл от лаврата и докато ходел около Мъртво море, видял малък необитаем остров. Преподобният пожелал да прекара на него дните на поста и тръгнал натам. Но завистта на бесовете му попречила и той паднал в една изпречила се на пътя му яма, от която, като от тъмна пещ излизал дим и огън. Сава изгорил лицето и брадата си, а също и други части на тялото му пострадали тежко. Когато се върнал в лаврата, братята го познали само по гласа: толкова изгорено било лицето му. Той лежал болен много дни, докато Божествената сила не слязла свише над него и не го изцелила, като му дарувала и власт над нечистите духове. А брадата му след това вече не растяла така, както преди - станала неголяма и рядка; но свети Сава благодарил на Бога

за това, защото така не би могъл да се тщеслави с красотата и големината на брадата си.

На другата година той отново отишъл в пустинята заедно със своя ученик Агапит. След няколко дена Агапит, от умора и глад, легнал върху пясъка и заспал, а блаженият Сава се отдалечил на известно разстояние от него и застанал на молитва. Изведнъж се появил огромен лъв, спрял над спящия Агапит и започнал да го души от главата до нозете. Като видял лъва над своя ученик, блаженият Сава се изплашил да не би да го умъртви и побързал да се помоли усърдно за ученика си, та Бог да го запази от хищния звяр. Бог чул Своя раб, заградил устата на лъва и той, без да причини някаква вреда на Агапит, сякаш ударен с камшик, избягал в пустинята. Когато се втурнал да бяга, лъвът ударил с опашката си спящия по лицето. Агапит се събудил и като го видял, се ужасил. Тогава той побягнал при светия отец, а Сава започнал да го поучава да не се предава на дълъг сън, за да не стане някога храна на зверовете, особено на невидимите.

Друга година блаженият по същия начин според обичая си ходел из пустинята на север от Иордан, заедно със своя ученик. В една планина той намерил пещера, в която живеел прозорлив отшелник. След като се помолил и се приготвил да започне разговор, отшелникът с удивление го попитал:

- Какво те застави, пречудни Сава, да дойдеш при нас? Или кой ти показа това място? Ето, вече тридесет и осем години съм тук, по Божията милост, и не съм виждал нито един човек. Ти как дойде тук?

А блаженият отвърнал:

- Бог, Който ти откри моето име, ми показа това място.

След като побеседвали за душеполезни неща, те се целунали

и Сава и ученикът му си отишли в пустинята. Когато наближило времето да се върнат в лаврата, блаженият казал на ученика си:

- Да отидем, брате, да се простим с Божия раб в пещерата.

Щом пристигнали там, те го заварили застанал на колене, с лице, обърнато на изток. Като помислили, че се моли, те решили да почакат, докато свърши молитвата си. Но минало много време, започнало да се свечерява и светият, като видял, че старецът все така не става от молитвата си, казал:

- Благослови, отче.

Но не получил никакъв отговор.

Сава се приближил до него и видял, че е мъртъв. Тогава той се обърнал към ученика си с думите:

- Приближи се, сине мой, да предадем на погребение тялото на този светия. За това и Бог ни изпрати тук.

След като извършили над починалия обичайното надгробно пение, те го погребали в същата пещера, заградили входа ѝ с камък и се върнали в лаврата.

В годината, когато била осветена създадената от Бога църква, в Александрия умрял бащата на блажения - Иоан, който се ползвал с голяма власт в Исаврийския окръг, а неговата блажена майка София, вече доста остаряла, разпродала цялото си имущество и дошла в Иерусалим при своя син, като донесла много пари. Той я приел и я убедил да се постриже в монашество. След като живяла кратко време в монашески образ, тя се преставила в Господа. А донесените от нея пари Сава употребил за нуждите на манастира и за построяването на странноприемни домове: единия той построил до Иерихон, а другия - в лаврата, та в първия да се

подслоняват странници-миряни, а в другия - монаси. Докато се строяла странноприемницата в лаврата, преподобният изпратил в Иерихон един от братята заедно с манастирски животни, за да докара оттам дървен материал за постройката. Когато монахът тръгнал обратно към лаврата, станало много горещо и той силно ожаднял. Тъй като никъде не можело да се намери вода, понеже тази местност била пустинна и безводна, той паднал на земята от изнемога. Тогава монахът си спомнил за своя свят старец и произнесъл:

- Господи Боже на моя авва Сава, не ме оставяй!

И веднага над него се появил облак, от който се излял дъжд и охладил него и добитъка, теглещ товара от дървени трупи. Облакът го следвал през целия път до лаврата, като го пазел със сянката си и го прохлаждал сред зноя. А това станало по молитвите на неговия свят отец Сава, чието име монахът призовал, когато изпаднал в беда.

Веднъж по време на поста преподобният Сава поискал да се изкачи на Кастелийската планина, която се намирала на двадесет стадия на север от лаврата. Планината била недостъпна за хората и страшна със своите неудобни и опасни проходи и с ужасите, които се случвали там. Тя била гнездо на много бесове, които плашели преминаващите пътници с различни страховити явления. Но преподобният, като избрал, според думите на Псалмопевеца, Всевишния за свое прибежище, се изкачил на тази планина, поръсил я на всички страни с елей от кандилото до светия Кръст и като се оградил с кръстния знак, останал там през цялото време на Великия пост. От началото трябвало да се бори всеки ден с бесовете. Те го нападали, като приемали вид на зверове или се превръщали в гадини, или в птици. Те издавали такива крясъци, вопли и викове, че преподобният, бидейки човек, се изплашил и мислел вече да си отиде от тази планина. Но Този, Който

някога укрепил Антоний Велики в борбата му с бесовете, се явил и на този светия, заповядал му да бъде смел и да се надява на силата на Кръста. Тогава блаженият се освободил от страха и с молитвата и кръстния знак прогонвал далече от себе си всички ужаси, с които бесовете се стремели да го изплашат. В края на Великия пост, докато светият стоял на молитва през нощта и се молел, за да се очисти това място от загнездилите се в него нечисти духове, бесовете внезапно започнали срещу него последната и най-страшна битка. Те се явили в голямо множество, в образи на зверове, гадини и птици, и се нахвърлили срещу светията с ужасни крясъци. Изглеждало така, сякаш цялата планина се разтресла. Но той не се изплашил ни най-малко, а продължил да се моли на Бога. Тогава бесовете закрещели:

- О, горко ни! Какво търпим от тебе, Сава! Малко ти беше да населиш пустинята при потока, малко ти бяха пещерите и скалите! Ти и пустинята, през която преминаваше, направи обитаема! А сега си дошъл в нашето жилище, за да ни прогониш и оттук! Ето, ние вече си отиваме, като не можем да се противим, защото Бог ти помага!

И с ридания и вопли, с гръмки викове и страшен шум, те в същата нощ излетели от планината във вид на врани. Недалече нощували пастири със своите стада. Те видели как бесовете излетели от планината, чули техните вопли и дошли при преподобния Сава, за да му кажат за това. А той благодарил на Бога за прогонването на бесовете. След като изминали дните на поста, свети Сава се върнал в лаврата, за да посрещне заедно с братята празника на Христовото Възкресение. След като изминали дните на празника, той взел със себе си няколко от братята, дошъл отново в Кастелия и започнал да очиства мястото и да строи килии. Докато работели, те намерили под хълма голям дом със свод, покрит с прекрасен камък и удобен за живеене. Очистили и украсили дома,

направили църква в него и я осветили. Така преподобният построил тук киновия. По време на строителството веднъж се свършила храната. И ето - ангел Господен се явил във видение на настоятеля на киновията, близо до град Витлеем, който се казвал Маркиан, и му казал:

- Ето, Маркиане, ти си седиш спокойно. Имаш всичко, от което се нуждаеш; а Божият раб Сава, от любов към Бога се труди в Кастелия, заедно с братята си, и е останал без необходимата храна и питие, нито пък има кой да му донесе това, което му е нужно. И така - без да се бавиш, им изпрати храна, за да не изнемогнат от глад!

Маркиан незабавно натоварил различни храни и ги изпратил в Кастелия при преподобни Сава. А преподобният, като приел изпратеното, благодарил на Бога, Който промисля за Своите раби.

Когато построил киновията, той събрал тук достатъчно братя и ги поверил на един пустинник Павел, който от дълго време живеел със своя ученик Теодор. Но след известно време Павел се преставил и Теодор приел върху себе си цялото управление. Той довел в манастира своя брат Сергий и своя чичо Павел, които впоследствие настоятелствали в Кастелия, а после станали епископи в Аила и Аматунт.

След като основал киновията в Кастелия, свети Сава вложил цялото си старание да я насели с добродетелни мъже - изпитани в подвизите и изкушенията монаси. А на мирските човеци, които желаели да приемат пострижение, и на безбрадите юноши той не позволявал да живеят нито в Кастелийската киновия, нито в лаврата. За тях той построил една малка киновия на север и им поставил опитни наставници, които да научат начинаещите на правилата на монашеския живот. Начинаещите, преди всичко друго, трябвало да научат псалтира и целия чин на молитвеното

пение, а също и целия монашески устав. След това те се приучавали на подвизите и трудовете, учели се да пазят ума си от суетните мирски спомени и да се противят на злите помисли, да обуздават своята воля и да бъдат послушни, кротки, смирени, мълчаливи, бодри и внимателни, и да се пазят от вражеските съблазни. Който усвоявал успешно тези начала на монашеския живот, бил преселван в по-голямата киновия или в лаврата, а някои от начинаещите, особено по-младите, аввата изпращал при преподобния отец Теодосий, който тогава бил оставил Седалищната църква и построил манастир, на тридесет и пет стадия на запад от лаврата. Двамата - Сава и Теодосий - били във всичко единодушни и съгласни един с друг, затова иерусалимците ги наричали “нова апостолска двоица”, уподобявайки ги на апостолите Петър и Павел. На тях било поверено началството над всички монашестващи. Това станало по следния начин. След смъртта на блажения архимандрит Маркиан, всички монаси от лаврите и манастирите, от планините и пустините се събрали в епископския дом при патриарх Салюстий, който тогава бил болен. По общо съгласие те му представили Теодосий и Сава, за да ги постави за архимандрити и началници над всички манастири, които се намирали около светия град, тъй като тези свети мъже били пустинници, нямали никакво имущество, били украсени и с живота и със словата си и изпълнени с Божествени дарове. От това време преподобни Теодосий началствал над общежитийните манастири, а преподобни Сава - над отците отшелници.

Когато след смъртта на патриарх Салюстий на негово място бил възведен Илия, блаженият Сава поискал да купи едно парче земя, което се намирало до неговата лавра. Той желаел да построи върху тази земя килии за монасите, които идвали отдалече. Но собственикът искал много злато, а старецът имал само половин жълтица. Но като възложил надеждата си на

Бога, свети Сава му казал:

- Вземи, брате, сега това като залог до утре, а ако на утрото не ти дам цялата сума, нека залогът да остане за тебе.

През цялата нощ светият стоял на молитва. Когато наближавало утрото, внезапно при него влязъл някакъв непознат и след като му дал в ръцете сто и седемдесет златни монети, веднага си отишъл, без да каже кой е и откъде идва. Удивен от Божия промисъл, преподобният благодарил на Бога. След това дал парите на собственика на земята и построил втора странноприемница, която давала подслон на братята, идващи от далечни страни. Също купил два странноприемни дома и за Кастелийската киновия, единия - в светия град, близо до кулата на Давид, а другия - в Иерихон.

По това време в лаврата дошли двама родни братя, родом от Исаврия, чиито имена били Теодул и Геласий, които Бог изпратил при преподобни Сава и които били сякаш втори Веселиил и Елиав - изкусните строители на скинията. С тяхна помощ преподобният завършил окончателно строежа на лаврата. Той построил още килии, също - болница и пекарна, купел при потока и голяма църква в чест на Пречистата Богородица, защото неръкотворната църква, която Бог му бил посочил чрез огнения стълб, станала вече тясна и по време на богослуженията не можела да побира всички братя, чийто брой вече се увеличил твърде много. Поради това Сава построил близо до нея друга църква - по-голяма и по-просторна - на името на Пречистата Божия Майка. Тази църква била осветена от патриарх Илия. В църквата на Пресвета Богородица свети Сава наредил да се събират, за да славят Бога, а Богоявленската църква дал на арменците и учредил там всенощно пение в неделите и на големите празници.

Някои от братята-арменци се увличали от суетното

еретическо учение на Петър, по прозвище Фулон; към ангелското трисвето пение те добавяли думите: “Който се разпна за нас, помилуй ни.”

За да изкорени тази заблуда сред братята, блаженият Сава заповядал да пеят Трисвятое не на арменски, а на гръцки и така вече не прибавяли погрешните думи на Фулон към трисвятата песен.

Клеветниците, за които се спомена по-горе, по внушение от бесовете, завидели на неговото добро управление и въстанали с ненавист срещу него. Те привлекли на своя страна до четиридесет братя, неопитни в манастирския живот, развратени по нрав и неблагоразумни, и започнали да причиняват на преподобния много неприятности. Тогава свети Сава - войнствен по отношение на бесовете, но кротък с човеците, отстъпил пред несправедливия им гняв и напуснал лаврата. Той отишъл в Скитополската страна и се поселил в пустинята до реката, наричана Гадаринска. Попаднал на една лъвска пещера, влязъл в нея и след като се помолил, легнал да спи в лъвското леговище, понеже вече била настъпила нощта. В полунощ лъвът се върнал и като заварил в леговището си спящия старец, захапал със зъби дрехата му и го повлякъл навън от пещерата, за да си освободи място. Преподобният се събудил, но не се изплашил, когато видял големия лъв, а веднага станал и започнал да извършва полунощните молитви. Тогава лъвът излязъл навън и изчакал, докато той извърши установеното молитвено правило. След като свършил полунощницата, старецът отново седнал на мястото на лъва, а лъвът пак захапал със зъби края на дрехата му и започнал да дърпа светия старец навън от пещерата. Тогава старецът му казал:

- Лъве! Пещерата е просторна и достатъчно широка и ние можем да живеем двамата заедно. Един Творец ни е създал. А

ако не искаш да живееш заедно с мен, то по-добре ти си отиди оттук: аз съм по-достоен от тебе, понеже съм създаден от Божията ръка и съм почетен с Неговия образ.

Щом чул това, лъвът се засрамил от стареца и си отишъл.

Скитополците и гадаринците узнали, че блаженият живее в тази пещера и започнали да идват при него. Сред тях бил и един младеж на име Василий, който оставил света, приел пострижение от преподобния Сава и заживял с него. За пострижението на Василий чули някакви разбойници и помислили, че той е занесъл със себе си много злато в пещерата при преподобния, тъй като този младеж бил от благороден и богат род. През нощта разбойниците ги нападнали, но нищо не намерили и поразени от тяхната нестяжателност, си отишли. И изведнъж по пътя срещу тях се задали два огромни страшни лъва. Разбойниците помислили, че Бог ги наказва за това, че се осмелили да нападнат Неговите раби. Тогава започнали да викат към зверовете:

- Заклеваме ви с молитвите на отец Сава - махнете се от пътя, оставете ни на мира!

Щом чули името на свети Сава, лъвовете побегнали, сякаш били прогонени с бич. А разбойниците, удивени от това чудо, се върнали при преподобния и му разказали какво им се е случило, разкаяли се за злите си дела, престанали да се занимават с разбойничество и започнали да живеят от собствения си труд.

Когато мълвата за случилото се се разнесла, мнозина започнали да прииждат при Сава, понеже той за кратко време си бил построил и килия. Но като видял, че мирските хора го безпокоят, той - като птица, търсеща уединение и безмълвие - тайно се отдалечил в друго пустинно място. А братството той поверил на Господа, след като поставил игумен да го

ръководи. След като дълго време прекарал в безмълвие, преподобният отново се върнал в лаврата, като се надявал, че недоволните са престанали да роптаят и да злобеят. Но се оказало, че те не са се поправили, а продължавали да пребивават в своята злоба. Тяхното число още повече се било увеличило и те наброявали вече около шестдесет човека. Преподобният плачел за тях, като за погинали, и отечески ги увещавал. На дързостта им той противопоставял своето дълготърпение, на ненавистта - любов, и словата му били проникнати с духовна мъдрост и искреност. Но като видял, че те все повече се утвърждават в злото, постъпват безсрамно и не желаят да вървят по пътя на смирението, напуснал лаврата и отишъл в Никополската страна. Там се поселил под едно от така наричаните “рожкови” дървета. Старецът се хранел с плодовете на това дърво и се подслонявал под неговите клони. Когато узнал за него, владетелят на това място дошъл и му построил килия на това място. След няколко дена, по силата на Христовата благодат, при преподобния се събрало братство. Така на това място се образувала киновия. Блаженият Сава заживял там, а монасите от лаврата, които го ненавиждали, пуснали слух сред братята, че Сава е изяден от зверовете в пустинята. Те отишли при блажения патриарх Илия и му казали:

- Нашият отец беше разкъсан от лъвове, докато странстваше из пустинята около Мъртво море. Умоляваме твое светейшество да ни поставиш игумен.

А блаженият Илия, който познавал живота на Сава още от неговата младост, казал на монасите:

- Аз не ви вярвам, защото зная, че Господ е справедлив. Той не ще презре многото добри дела на вашия отец и не ще допусне да бъде изяден от зверове. По-добре идете и потърсете своя отец или постойте в килиите си и помълчете, докато Бог

не го открие.

И така, посрамени, враговете на блажения се върнали обратно.

Настъпил празникът на Обновлението на храма на Христовото Възкресение в Иерусалим и всички палестински епископи и игумени се събрали. Дошъл тук и преподобни Сава, заедно с няколко братя от Никополския манастир. Когато го видял, патриархът много се зарадвал и като останали насаме, започнал да го уговаря отново да се върне в лаврата. Но преподобният отказвал и молел за прошка патриарха, като изтъквал, че е свръх неговите сили да управлява и да се грижи за такова множество братя. Патриархът обаче казал:

- Ако не изпълниш моята молба и съвет, тогава не се явявай повече пред очите ми. Аз не мога да търпя това - други да владеят над твоите плодове.

Тогава блаженият Сава, макар и против собственото си желание, открил на патриарха причината, поради която напуснал лаврата:

- Нека не бъда виновен аз за раздорите и разколите сред братята - добавил той и разказал за ненавистниците, които въставали срещу него.

Старецът не можел да не се покори на патриарха и се подчинил: за игумен на Никополския манастир той поставил своя ученик, който бил дошъл заедно с него от Никопол, а сам той се отправил към своята лавра. Патриархът изпратил по него следната заповед на братята:

“Известявам ви, братя в Христа, че вашият отец Сава е жив, а не разкъсан от зверовете, както вие сте чули и както говорехте. Той дойде при мене за празника и аз го задържах, като счетох за несправедливо дело той да остави своята лавра,

която устрои, с Божия помощ, със своите трудове. Убедих го да се върне в нея. И така - приемете своя отец радостно и с дължимата му почит и му се подчинявайте във всичко, защото не вие сте избрали него, а той вас ви е събрал. А ако някои от вас, които са горди и непокорни, не пожелаят да се смирят и да му се покоряват, на тях ние заповядваме на часа да напуснат лаврата: не подобава на този отец да не заеме мястото си.”

Когато това послание било прочетено в лаврата, враговете на Сава, заслепени от злоба, започнали да викат и предизвикали смут, обвинявайки невинния и чист по сърце свят отец. Едни го укорявали, нападали и злословили, други пък събирали вещите и дрехите си и се готвели да напуснат лаврата; а някои взели топори и чукове и се нахвърлили върху килията, която сам преподобни Сава бил построил, в неистовството си те я разрушили до основите, изхвърлили камъните и дърветата в потока и отишли в Сукийската лавра. Но игуменът на тази лавра Аквилин, който бил богоугоден човек, знаейки за тяхната злоба, не ги приел и ги прогонил. Тогава те отишли при Текойския поток, построили си килии и се поселили там. Така били изкоренени тези плевели от лаврата, а останалите братя, подобно - на пшеница, били угодни на Бога плодове и умножавайки се все повече, безпрепятствено принасяли на Бога чистотата на сърцата си. Минало немного време и свети Сава чул къде се намират тези, които напуснали лаврата и - за това, че те търпят голяма оскъдица. Тогава той натоварил много храна върху манастирските коне и осли и тръгнал с това към тях, като от една страна желаел да усмири техния гняв, а от друга - да им помогне в тяхната нужда. А някои от тях, щом видели, че блаженият идва към тях, започнали да говорят:

- Дори и тук дойде тоя лицемер!

И в своя гняв и ярост изрекли и други злословия. А той, бидейки незлобив, ги погледнал с любов, обърнал се с добри думи към тях и ги утешил с храна. Като видял тяхната притесненост, оскъдица и безпорядък - понеже те били като овци без пастир, - той уведомил патриарха и го помолил да се погрижи за тях. Патриархът ги поверил на него, като му дал за построяването на обител литър злато и още много необходими неща. Свети Сава отишъл при тях, останал пет месеца, построил им църква, пекарна и издигнал нова лавра. Той довел от старата лавра един от опитните отци, на име Иоан, който бил прозорлив и имал пророчески дар. Поставил им го за игумен. След това преподобният се върнал в своята лавра.

Иоан началствал над новата лавра седем години и се преставил в Господа. Преди кончината си той предсказал бъдещето на новата лавра. Тогава той се просълзил и казал на обкръжаващите го:

- Ето, идват дни, когато жителите на това място ще отпаднат от правата вяра и ще се самопревъзнесат в гордостта си, но тяхната дързост ще бъде съкрушена и величието им внезапно ще изчезне и те ще бъдат прогонени.

След Иоан игумен станал Павел, който бил родом римлянин. Той бил прост по сърце и сияел с Божествени добродетели, но началствал само шест месеца и като не изтърпял несъгласията, избягал в Арабия, където и починал в Севириановия манастир. Когато узнал за бягството на Павел, преподобният поставил за игумен на новата лавра своя ученик Агапит. Агапит разбрал, че някои от братята се придържат към Оригеновото учение: то било като змийска отрова в техните уста и като болестотворна язва под езиците им. Пръв сред тях бил един палестинец на име Нон, който изглеждал като истински християнин, бил благочестив по вид, но отвътре бил пълен с езически и иудейски лъжеучения и пагубни ереси:

манихейската, Дидимовата, Евагриевата и Оригеновата. Като заварил такива братя в обителта, Агапит, боейки се да не би и други да се заразят с тия ереси, съобщил за тях на патриарха и по неговия съвет ги прогонил от обителта. След пет години Агапит се преставил. След него игуменството било поверено на някой си Мамант. Щом чули за смъртта на Агапит, Нон и неговите единомишленици се върнали в новата лавра. Но те се бояли от свети Сава и криели отровата на своята ерес. В това време преподобни Сава намерил една пещера, която се намирала на десет стадия северно от неговата стара лавра, около Кастелия. Той се заел с построяването на обител там, която нарекъл "пещерна". В това начинание му помагал със свои средства презвитерът на светия Сион Маркиан, заедно със своите синове - Антоний и Иоан. Този Иоан станал патриарх в Иерусалим, след Илия.

На планината, където царица Евдокия построила кула, в източната пустиня, живеели двама монаси, които държали ереста на Несторий. Преподобни Сава много скърбял за тях, задето те били отстъпили от правия път и с дълбока тъга понасял тяхното близко присъствие до неговите три манастира. Тогава му се явило следното видение: сторило му се, че се намира в църквата на светото Възкресение, а около него имало множество народ, сред което той видял и двамата несториани. Когато дошло времето за причастяване, всички братя безпрепятствено пристъпвали към Божествените Тайни и се причастявали. Но когато тези двама еретици поискали да се причастят, внезапно се появили страшни войници, които не им позволили да вземат причастие и искали да ги прогонят от църквата. Блаженият започнал да умолява воините да оставят двамата монаси заедно с братята и да им позволят да вземат свето причастие. Но воините отговорили:

- Не може да им се позволи да се причастят с Божествените Тайни, защото те не признават Христа за Бог, а Пречистата

Дева Мария за Богородица.

След това видение блаженият се натъжил още повече, скърбейки за погибелта на техните души. Той много се потрудил, като постел и се молел на Бога за тях, за да ги просвети със светлината на познанието на истината. Преподобният често ходел при тях, учел ги и ги наставлявал, умолявал и увещавал, докато накрая, с Божията благодат, не ги привлякъл отново в православната Христова Църква. Така се грижел той за спасението на човешките души. Той отвел двамата монаси от възвишението, на което се били поселили, и ги оставил в Теодосиевия манастир, а мястото дал на един от своите ученици - Иоан Византиец. Там, с Божията помощ, след известно време бил построен манастир.

Във великата лавра живеел един монах на име Иаков, родом от Иерусалим, който бил дързък и горд по нрав. Той се сговорил с неколцина, подобни на него монаси, и по време на отсъствието на блажения Сава, който тогава прекарвал времето на Великия пост според обичая си в съвършено безмълвие в пустинята, излязъл от лаврата и започнал да строи свой манастир до споменатото по-горе езеро Хептастом, желаейки да се сравнява с преподобни Сава. А когато отците на лаврата започнали да негодуват срещу това и да възпрепятстват работата му, той ги излъгал и им казал, че това му бил заповядал сам светият отец. Когато се върнал от пустинята и узнал за постъпката на Иаков, свети Сава отишъл при него и започнал да го уговаря да изостави своя замисъл, като му казал, че няма полза от това, което произлиза от дързост и високомерие. Но той не слушал стареца и не обърнал внимание на неговите думи. Тогава светият му казал:

- Ако не ме послушаш, внимавай да не би да те сполети наказание.

След като изрекъл това, той си отишъл в своята килия. А

върху Иаков връхлетял ужас и голям смут: той тежко заболял и лежал в продължение на шест месеца, като не бил в състояние да изрече дори и една дума. Когато вече бил близо до отчаянието и не вярвал, че ще живее повече, той наредил да го занесат при блажения Сава, за да поиска от него прошка, преди да умре. Когато го видял, Сава се обърнал към него с отеческо наставление, след това му подал ръката си и го вдигнал от постелята. Иаков оздравял, сякаш никога не бил боледувал. След като го причастил с Пречистите Тайни, свети Сава му дал да похапне. Оттогава Иаков повече не се върнал в своята нова постройка.

Междувременно патриарх Илия, който чул за станалото, заповядал да разрушат постройката на Иаков. А свети Сава взел със себе си от лаврата няколко силни монаси, отишъл на едно място, което се намирало на разстояние около пет стадия на север от разрушената постройка, построил параклис и килии около него и като поставил за настоятели там двама монаси от великата лавра - Павел и Андрей, поселил там и други братя и основал на това място лавра, която нарекъл “Седемустна”. Когато се върнал във великата лавра, той изпратил на братята, които се поселили на това място, свети Дарове и благословени хлябове. И по-нататък той се грижел много за тази обител.

След известно време споменатият Иаков получил послушание да служи на странниците в гостоприемницата. Отнасяйки се небрежно към своите задължения, той веднъж сварил прекалено много боб - повече, отколкото било нужно. След обяда останало толкова храна, че тя би стигнала с излишък и за другия ден, но Иаков изхвърлил остатъка през прозореца в потока. И той постъпвал така не веднъж, но много пъти. Щом забелязал това, преподобни Сава слязъл, без да го забележат, в потока, събрал изхвърлените бобови зърна, занесъл ги в килията си и ги оставил да се изсушат на слънце.

После преподобният сварил бобовите зърна и като приготвил ястие от тях, извикал при себе си Иаков, за да похапнат заедно. След като се нахранили, старецът казал на Иаков:

- Прости ми, брате, задето не те нагостих така, както ми се искаше, и може би това ядене не ти е харесало достатъчно. Не умея да готвя добре.

А Иаков казал:

- Наистина, отче, ти прекрасно си приготвил този боб и аз отдавна не бях ял такова ястие.

Старецът отговорил:

- Повярвай ми, чедо, че това са същите бобови зърна, които ти изсипа в потока. А знай, че този, който не може да приготви в мярка гърне боб, така че нищо от него да не се похаби напразно, той не ще може да ръководи и манастир и да управлява братство. Така говори и апостолът: “който не умее да управлява собствената си къща, как ще се грижи за църквата Божия?”

Щом чул това, Иаков се засрамил - и от своето предишно любоначалие, и от небрежното си служение. Той се покаял и помолил стареца за прошка.

Същият този Иаков бил изкушаван в килията си от беса с нечисти помисли и с телесна похот. Дълго време го нападало това изкушение и като не можел повече да търпи, Иаков взел нож и сам се скопил. Когато болката от нараняването станала нетърпима, той започнал да призовава на помощ живеещите близо да него братя. Братята дошли и като видели какво се е случило, доколкото можели, се опитали да успокоят с лекарства болката му и едва след дълго време успели да го излекуват. Това достигнало и до преподобния Сава. Тогава старецът изгонил от лаврата вече оздравелия Иаков като

страшен престъпник. Той пък отишъл при преподобния Теодосий, разказал му за своята беда и за прогонването си и започнал да го умолява да помоли за него преподобни Сава, за да го приеме отново в манастира. Теодосий отстъпил пред молбите му, отишъл при блажения Сава и го помолил да приеме обратно изгонения брат. Заради молбата на този толкова велик отец и негов приятел, Сава приел Иаков, като му заповядал с никого да не разговаря, освен - с прислужващия му, да не общува с братята, дори - да не излиза от килията си, и освен това го отлъчил и от причастие с Пречистите и Божествени Тайни. Така Иаков пребивавал в мълчание, непрестанно каейки се и проливайки сълзи пред Бога, докато свише не му била дарувана прошка и на блажения Сава не му било известено чрез Божествено откровение, че грехът на Иаков е простен. Веднъж преподобният видял във видение един светоносен мъж да стои недалеч от него. Освен него, Сава видял и някакъв мъртвец, който лежал в нозете на Иаков и за чието възкресяване Иаков се молел. Тогава се чул глас от небето:

- Иакове! Твоите молитви са чути, докосни се до мъртвеца и го вдигни!

И когато Иаков изпълнил заповедта и се докоснал до мъртвия, той на часа възкръснал; а светоносният мъж казал на Сава:

- Ето - мъртвецът възкръсна. И ти свали оковите, възложени върху възкресилия го!

Тогава светият веднага изпратил да доведат Иаков, свалил епитимията от него, разрешил му да влиза в църквата и да се причастява заедно с братята с Пречистите Тайни. Седем дни, след като получил прошка, Иаков се преставил в Господа.

Във великата лавра се подвизавали двама братя по плът,

които се казвали Зан и Вениамин. Те единодушно пребивавали в смирено служение на Бога и били украсени с Божествени добродетели. Двамата помолили свети Сава да им даде килията, която той сам бил построил за себе си и която се намирала на разстояние от около петнадесет стадия от лаврата, в посока към Ливия. Като знаел, че те са истински Божии подвижници, старецът изпълнил молбата им и им дал тази килия. И така те имали една килия в пустинята и една в лаврата. До пустинническата килия те, със своите трудове и с помощта на своя велик авва, основали киновия. Преподобният им доставял всичко потребно за препитанието им и други необходими неща. Когато числото на братството на това място се увеличило, свети Сава построил църква, осветил я и въвел в тази киновия правилата на другите свои киновии.

И преподобният наш отец бил подобен на чудно дърво, от което израстват прекрасни клони. Така, чрез примера на своя свят живот и чрез усърдните си молитви към Бога, той умножавал числото на светите отци и подвижници в своята лавра; и те били свети, както и той, по думите на Писанието: “ако коренът е свет, свети са и клоните”. От тези свети “клони” следва да споменем блажения старец Антим от Витиния, който пребивавал в непрестанни монашески подвизи. В началото на своето пребиваване в лаврата той си построил малка килия от източната страна на потока, срещу стълпа на преподобни Сава. Той прекарал в нея тридесет години. Когато остарял, много изнемощял и бил повален на легло. Щом го видял така престарял и болен, блаженият поискал да го вземе в една от килиите около църквата, за да могат братята по-лесно да го навестяват и да му помагат. Но Антим го помолил да го остави да умре там, където се бил поселил още в началото. Така той бил оставен болен в килията си. Веднъж през нощта преподобни Сава по обичая си станал да се помоли преди утринното правило. Тогава той чул някакви прекрасни

гласове, сякаш пеело голямо множество. Сава помислил, че пеят утренята в църквата и се учудил как така без него и без неговото обичайно благословение братята са започнали службата. Но когато отишъл в църквата, той не намерил никого, а вратите били затворени. Преподобният се върнал, като се чудел какви са тези гласове. Изведнъж отново чул същото прекрасно пение. А гласовете пеели следното:

- Ще отида в дивните селения, ще вляза “в Божия дом с радостния и славословен глас на празнуващото множество”.

Като разбрал, че дивните гласове идват от тази страна, където била килията на блажения Антим, се досетил, че Антим се е преставил. Той веднага разбудил брата, който имал послушание да се грижи за църквата, и му наредил да удари клепалото, за да се съберат братята. После взел със себе си няколко от братята и носейки свещи и тамян, отишли в килията на стареца. Когато влезли вътре, не заварили никого - там лежало само мъртвото тяло на блажения Антим, а душата му се била възнесла, заедно с ангелското пение, при Господа. Братята взели честното тяло, занесли го в църквата и след като изпели погребалните молитви, го погребали при светите отци.

Един брат от Теодосиевия манастир на име Афродисий, който бил силен човек, бил изпратен някъде по работа. По пътя той се разсърдил на мулето, върху което натоварил пшеница, и го ударил силно. От удара животното паднало и умряло. Поради това преподобният Теодосий изгонил Афродисий от своята обител. Тогава той отишъл при преподобни Сава и му разказал за своята постъпка, молейки го за съвет. Преподобният му дал килия и му казал:

- Живей в килията си, в друга килия не се премествай, не излизай от лаврата, обуздавай езика си, въздържай се в храната и ще се спасиш!

Афродисий приел тази заповед и в нищо не я престъпвал. В продължение на тридесет години той не излязъл от лаврата, не държал у себе си нищо - дори какъвто и да било съд за храна или креват, спял върху клони и се покривал с рогозка, а за храна използвал малко вариво от зеленчуци. Неговият плач пречел на живеещите до него да спят нощем. Накрая той се удостоил с дара на прозорливостта, тъй като предузнал деня на своята смърт една седмица преди това.

Афродисий помолил свети Сава да го пусне да отиде в обителта на блажения Теодосий. Преподобният изпратил заедно с него двама братя и му наредил да каже на Теодосий: “Ето, общия наш брат Афродисий, когото аз приех някога от тебе като човек, сега ти го изпращам - по благодатта Христова - като ангел.”

Теодосий с любов приел Афродисий, простил му и го пуснал да си върви с мир. А Афродисий се върнал при свети Сава и след като боледувал кратко, починал в Господа.

Често при преподобния идвали жителите на град Медав, който се намирал на отсрещната страна на река Иордан. Те получавали от него голяма полза за душите си. Също така носели в лаврата хляб, пшеница и плодове и получавали благословение от преподобния. Сред тях бил и един почитан от всички мъж на име Геронтий. Той отишъл в светия град и там заболял. Веднъж, желаейки да отиде на Елеонската планина и да се помоли там, паднал от коня си, ударил се лошо и се разболял още повече, така че вече не се надявал да остане жив. Преподобният Сава го помазал с осветен елей и го изцелил. Веднъж, докато обядвал със сина на Геронтий - Тома, свети Сава превърнал оцета в хубаво вино, понеже изведнъж се оказало, че няма вино. Друг път се случило, че сварените за работниците тикви се оказали горчиви. Сава ги прекръстил и ги направил сладки.

Веднъж преподобният, заедно с един свой млад ученик, вървели от Иерихон към Иордан. По пътя ги срещнали много граждани, а сред тях имало и една красива девойка. Когато минали край тях, старецът, желаейки да изпита ученика си, казал:

- Каква беше тази девица, която мина покрай нас? На мен ми се стори, че е сляпа с едното око.

Ученикът отговорил:

- Не, тя вижда и с двете си очи.

- Ти грешиш - казал старецът, - девицата е с едно око.

Но ученикът настоявал на своето, като казвал, че очите са здрави. Старецът попитал:

- А ти как узна това?

- Аз, отче - отговорил ученикът, - внимателно гледах лицето и видях, че и двете ѝ очи виждат.

Тогава старецът му казал:

- Ако ти така внимателно си я гледал в лицето, то как не си спомни тогава за заповедта в Свещеното Писание: “Не пожелавай хубостта в сърцето си, (да не бъдеш уловен чрез очите си) и да не те увлече с клепките си”. Знай, че отсега не ще живееш с мене в килията ми, понеже не пазиш очите си.

После за наказание го отпратил в Кастелия. След като той преживял там известно време и се научил внимателно да пази очите си и да бди над своите мисли, Сава отново го приел в лаврата и му дал килия.

Веднъж, когато преподобният бил в пустинята, наричана Рува, на пътя му изскочил лъв, в чиято лапа имало забит трън. Лъвът паднал в нозете на преподобния и му показал лапата си,

сякаш го молел за помощ. Светият извадил тръна от лапата на лъва и с това облекчил болката му. След това лъвът останал при свети Сава, навсякъде го следвал и му служел. Тогава старецът имал един ученик, на име Флаис. Двамата имали магаре. Когато преподобният изпращал ученика си по някаква работа, нареждал на лъва да пази магарето. Лъвът вземал в зъбите си поводите и така водел магарето на паша, а вечер го водел да пие вода и отново го връщал при стареца. След няколко дена Флаис отново бил изпратен по някаква работа и прелъстен от бесовете, паднал в нечист грях. В същия миг лъвът изял магарето, докато били на пасбището. Флаис разбрал, че поради неговия грях лъвът е изял магарето - за да го изобличи. Той се боял да се покаже пред стареца си. Скърбейки, отишъл в някакво село. А старецът дълго го търсил, накрая го намерил, взел го със себе си и като го затворил в малка килия, му наложил покаяние. Флаис принесъл дълбоко сърдечно покаяние и като пролял много сълзи, се очистил от греха си, с помощта на молитвите на светия старец, който усърдно се грижел за спасението на човешките души.

Подобава да се спомене грижата на свети Сава и за благосъстоянието на Божията Църква, когато той отишъл в Цариград във връзка с църковните дела. А той бил изпратен там по следния повод. Цар Анастасий, който бил еретик, отхвърлял Четвъртия Вселенски събор на светите отци в Халкидон и предизвикал в това време голям смут в Църквата. Той изгонил Цариградския патриарх Евтимий и се гневял срещу Флавиан Антиохийски и Илия Иерусалимски, които също искал да изгони от катедрите им, тъй като те не поддържали неговата ерес. Желаейки да вразуми царя, за да се умиротвори Църквата, патриарх Илия изпратил при него игумените на палестинските пустиннически обители, сред които бил и свети Сава. По тях светейшият патриарх изпратил

и следната писмена молба до царя:

“Избраните Божии раби, благите и верни пустинножители, а с тях и Сава, глава на цялата пустиня и светилник на Палестина, изпращаме с моление при ваше величество. А ти, о царю, приеми техните трудове и старание, прекрати враждата в Църквата и не позволявай на злото да се умножава. Ние знаем, че ти се грижиш да угодиш на Бога, Който ти е дал царския венец.”

Игумените пристигнали в Константинопол и били приети от царя. Когато влизали в царския дворец, свети Сава вървял най-отзад. Стражите, които стояли на вратите, като го видели в такава вехта и дрипава дреха, го помислили за просяк и не го пуснали да влезе. Царят приел с почит дошлите при него отци и след като прочел посланието на патриарха, ги попитал кой от тях е Сава, когото така хвалел патриархът в посланието си. Отците се огледали помежду си и му отговорили, че той е вървял заедно с тях, но че сега не знаят къде е. Царят веднага наредил да го потърсят и накрая едва го намерили, а свети Сава стоял в един ъгъл и си четял псалмите на Давид. Когато го въвели, царят видял светоносен ангел, който вървял пред преподобния. Като разбрал, че Сава е Божий човек, царят го почел, като станал от престола. След това заповядал на всички да седнат. По време на продължителната беседа блаженият Сава се потрудил повече от всички други отци, които били там, като с боговдъхновените си слова увещавал царя да умиротвори Църквата и му обещавал, че за това Бог ще му даде победа над враговете. Но изпратените отци имали малко успех пред царя и скоро те се върнали обратно в Палестина. А преподобният останал там, докато не убедил царя и не го примирил с патриарх Илия. Той презимувал във Византия, често посещавал царя и беседвал с него за православието и за Иерусалимския патриарх. Разрешавали му да влиза безпрепятствено в двореца; той можел да влиза и излиза

когато поиска, без да бъде разпитван от стражите. За това време свети Сава убедил царя да не се гневи на патриарха и да даде мир на палестинските църкви. След това той се върнал в Иерусалим, изпратен от царя с богати дарове. Преподобният получил от царя две хиляди златни монети, които разпределил между своите манастири, а известна част от тях изпратил в Муталаска, където се бил родил, за да построят в бащиния му дом църква в чест на светите мъченици Козма и Дамиан.

Благодарение на свети Сава, блаженият патриарх Илия се сподобил с мир за палестинските църкви и за себе си, но не за дълго: еретиците не преставали да настройват царя срещу Христовата Църква и нейните пастири, желаейки да им навредят. Поради това царят назначил да се свика събор в Сидон. Той поставил начело на събора двама епископи, които споделяли зловерието на Евтихий и Диоскор, а именно - Сотерих - епископа на Кесария Кападокийска, и Филоксен Иераполски. Съборът бил свикан с цел на него да бъде отхвърлен Халкидонският събор и да бъдат свалени от епископските катедри патриарсите Флавиан и Илия. Така и станало: събрал се беззаконният събор и нечестивците изгонили, с помощта на царя, блажения Флавиан, Антиохийския патриарх, който не пожелал да се присъедини към техния събор. Вместо него приел престола нечестивият Север и причинил много беди на православните, които не искали да имат общение с него. Той изпратил своето изповедание на вярата, което било прието на събора, и на патриарх Илия Иерусалимски; а той, като не приел еретическите определения, го върнал обратно. Щом узнал за това, царят страшно се разгневил срещу блажения Илия и заповядал отново да изпратят в Иерусалим Северовото изповедание на вярата заедно с няколко клирици и отряд от войници, за да принуди със сила Иерусалимския патриарх да приеме правилата на Сидонския събор. Когато те пристигнали

в Иерусалим, настъпил голям смут и патриархът изпаднал в голямо затруднение. Тогава преподобният Сава събрал всички монаси от своите манастири и като влязъл в светия град, прогонил изпратените служители на Север и войската, а самия Север и неговите единомишленици предал пред всички на анатема. Еретиците се върнали посрамени при тези, които ги били изпратили, разказали им за голямата смелост на православните и за своя позор. Тогава царят, изпаднал в неописуем гняв, изпратил в Иерусалим Палестинския епарх Олимпий заедно с голяма войска. Той му заповядал, без закон и съд, само със силата на царската власт да свали патриарх Илия от престола. Олимпий дошъл в Иерусалим с голяма военна сила и веднага изпълнил царската заповед, свалил патриарха без съд и го изпратил на заточение в Аила, а на неговото място възвел Иоан, сина на презвитер Маркиан, който обещал да прокълне Халкидонския събор и да встъпи в общение със Север. Когато узнал за това, блаженият Сава отново, както и първия път, събрал своето духовно воинство и като воевода тръгнал към светия град, но не заварил там епарха Олимпий. Той вече бил изпълнил заповяданото му злодеяние и доволен се върнал при царя. Много скърбял блаженият заради изгнанието на невинния Илия и плакал за него. Като видял, че новият патриарх Иоан мъдрува еретически, Сава започнал горещо да го убеждава да не влиза в общение със Север, а да защитава Халкидонския събор и да стои зад него до последната си капка кръв. Казал му още, че ако той не направи това, тогава ще бъде проклет като еретик от всички отци пустинници. Иоан се засрамил, а заедно с това се и уплашил от тези толкова велики боговдъхновени отци, които били дошли заедно със свети Сава. Той отхвърлил Север и цялата му ерес, приел православието, утвърдено на Халкидонския събор, и успокоил светите отци.

Скоро на царя станало известно, че новопоставеният

патриарх Иоан отхвърля Сидонския събор, а приема Халкидонския. Царят се разгневил срещу Олимпий и го лишил от сана му, задето той избрал такъв патриарх. Вместо Олимпий той поставил за епарх на цяла Палестина някой си Анастасий и го изпратил в Иерусалим, като му дал поръчение или да склони патриарх Иоан към общение със Север, или да го свали от престола. Анастасий пристигнал в Иерусалим, веднага заловил патриарха и го затворил в тъмница. Патриархът молил епарха да се смили над него, като му обещал да изпълни всички заповеди. Той го помолил да го пусне от тъмницата, за да не изглежда така, че патриархът изпълнява царската воля по принуда. Иоан обещал на следващата неделя да прокълне Халкидонския събор пред целия народ в църквата, а Сидонския събор - да прослави и да встъпи в общение със Север. Патриархът бил пуснат от тъмницата и тайно изпратил да кажат на преподобните отци Сава и Теодосий да съберат всички отци и да дойдат при него в църквата в неделния ден. Случило се, че тогава бил на поклонение в Иерусалим и Ипатий, царският родственик. В неделния ден в Иерусалим пристигнали двамата настоятели Сава и Теодосий, а заедно с тях дошли около десет хиляди монаси. В църквата, където дошли и епархът Анастасий и царският родственик Ипатий, заедно със своите войници, а също се стекло и множество народ, патриархът възлязъл на амвона заедно със Сава и Теодосий. Тогава целият народ и монасите завикали към патриарха:

- Прокълни еретиците и утвърди Халкидонския събор!

Патриархът се ободрил и казал със силен глас:

- Който мисли еднакво с Евтихий, Несторий, Север и Сотерих - да бъде проклет!

Също и блаженият Теодосий и преподобни Сава гръмко възкликнали:

- Който не приема четирите събора, като четиримата евангелисти, да бъде проклет!

Щом видял това, епархът Анастасий се изплашил от множеството монаси и от народа, побързал да излезе от църквата и избягал в Кесария. А царският родственик се заклел пред светите отци, че не е дошъл да утвърди Северовото учение, а за да се поклони на светите места и да се присъедини към светата съборна Църква. Той дал на преподобните отци Сава и Теодосий много злато, за да го разделят между дошлите с тях монаси. След това преподобните отци от името на целия събор написали следното послание до царя:

“Нашият Господ Иисус Христос, вечният Бог и Цар на всички, по Своята благост предаде във ваша власт скиптъра на земното царство, та чрез вас да подава истинските блага на мира на всички църкви и особено на майката на църквите - светия Сион. Всички знаят, че в тази църква започна великото тайнство на правата вяра и се разпространи до краищата на земята. Ние, жителите на тези божествени места, го приехме от светите апостоли, запазихме го цяло и неповредено до този ден и ще го запазим во веки, с Христовата благодат, като не ще позволим на противниците да ни отклонят от правия път и не ще се поддадем на техните скверни и суетни речи. В тази непорочна и неповредена вяра и вие, царю, бяхте възпитан и израснахте. И ние се учудваме сега - как в дните на вашето царуване в светия град Иерусалим настана такъв метеж и такова вълнение, че те не подминаха дори и Божиите служители, презвитерите и монасите, които от младини са възлюбили добродетелта и са избрали да живеят в кротост и безмълвие. Пред очите на иудеите и на другите неверници те биват извличани от самия свети Сион по градските улици и изгонвани в пусти места. Дори ги принуждават да вършат неща, неподобаващи на правата вяра, така че тези, които

идват тук да се помолят, вместо полза за душата си, получават вреда и се връщат съблазнени. Поради това умоляваме Ваше Величество да ни избави от тези големи злини, виновник за които е Север, на когото е предадена, заради нашите грехове, Антиохийската църква за погибел на неговата душа и за съблазън на всички църкви. Как ние, иерусалимците, можем сега да се поучаваме във вярата, без съблазън? Сякаш ние, които бяхме за всички отци и наставници в словото на благочестието, чак сега, толкова късно, сме познали правото изповедание! Та нима ние не знаем, че новопоявилото се мнимо изправяне на правата и здрава вяра, завещана ни от отците, в действителност не е поправяне, а извратяване и повреждане, и че за тези, които го приемат, то приготвя за награда погибелта на душите им? Няма да приемем никаква промяна и никаква прибавка към изповеданието на вярата, установено от триста и осемнадесетте свети отци на Никейския събор и от трите други, състояли се след него Вселенски събори, но сме готови за това да положим душите си и да приемем безброй много - ако това беше възможно - смърти. А Божият мир, който надвишава всеки ум, нека да запази нашата свята вяра и да усмири вдигналата се срещу нея буря - заради Своята свята слава и за украшение на Вашето царство.”

Щом получил посланието на светите отци, царят страшно се разгневил и решил да изгони от иерусалимските предели патриарх Иоан и двамата игумени Сава и Теодосий. Но Божият промисъл не допуснал това злодеяние да се извърши. Случило се така, че по това време царят трябвало да се приготви за война и да воюва с някакви варвари. Поради това той отложил временно гонението срещу църквата и преподобните отци.

След несправедливото изгонване на светия патриарх Илия, по силата на справедливия Божий съд, по цяла Палестина настъпил голям глад и суша и земята не давала своя плод,

както в дните на пророк Илия: заключило се небето и не падал дъжд и пресъхнали всички водни извори. Освен това се появили множество скакалци, които покрили цялата земя и унищожили всичката трева по полята и листата по дърветата. Това Божие наказание продължило пет години и мнозина умрели от глад и жажда. Жителите на Иерусалим говорели, че Бог наказва Палестина с глад, заради несправедливото изгнаничество на патриарх Илия. Тогава свети Сава извикал при себе си настоятелите на седемте построени от него манастири и им заповядал да не се грижат за нищо плътско, като им напомнил евангелските слова: “не се грижете и не думайте: какво да ядем, или какво да пием, или какво да облечем? Защото всичко това търсят езичниците, и защото вашият Небесен Отец знае, че имате нужда от всичко това. Но първом търсете царството на Бога и Неговата правда, и всичко това ще ви се придаде.” И те били хранени от всемогъщия Божий промисъл.

Веднъж, в навечерието на възкресния ден (неделя), икономът на лаврата казал на преподобния:

- Не може, отче, да ударим клепалото за Божествена служба в тази събота и неделя, понеже не само че няма какво да предложим за ядене на отците, когато те се съберат, но дори и за светото приношение не ще се намери хляб: толкова сме обеднели.

А светият отговорил:

- Аз няма да оставя службата само заради недостига от храна. Справедлив е Този, Който е заповядал да не се грижим за утрешния ден, и Той може да ни нахрани по време на глад. Нека църковникът да изпрати някой да продаде в града съд или одежда и да купи нужното за светата литургия!

Така отговорил светият на икономa и като възложил

надеждата си на Бога, зачакал. И още преди да настъпи неделята, ненадейно дошли при него някакви младежи, изпратени от Божия промисъл, които довели със себе си тридесет осли, натоварени с хляб, пшеница, вино и масло и разни други храни. Те предали всичко това на преподобния. А той благодарил на Бога и казал на икономa:

- Какво ще кажеш, брате - не трябва ли да забраним да се удари клепалото тази събота и неделя, понеже няма какво да предложим на отците, когато се съберат?

Икономът бил поразен от голямата и силна вяра на преподобния и от Божия промисъл за тях и поискал прошка заради своето неверие.

След това светият пожелал да посети светейшия Иерусалимски патриарх Илия в мястото на изгнанието му. Тогава той бил на осемдесет години. Със себе си взел двамата игумени - Стефан и Евталий - и тръгнал на път. Щом видял свети Сава и неговите спътници, патриарх Илия се зарадвал и ги задържал при себе си няколко дена. През тези дни той излизал от килията си в деветия час, тъй като той на никого не се показвал от отпуста на вечернята до деветия час, а се затварял в килията си и пребивавал в безмълвие. В деветия час той излизал, хранел се заедно с тях и се наслаждавал на духовната им беседа. А след отпуста на вечернята отново влизал в безмълвническата си килия. Веднъж, било девети юли, той не излязъл при тях, както правел обикновено. Те го чакали цял ден и не вкусили никаква храна. В шестия час през нощта патриархът излязъл с насълзени очи от килията си и им казал:

- Вие яжте. Аз нямам време, зает съм с едно дело.

На загрижения им въпрос защо той толкова дълго време не излязъл от килията си и защо така плаче, той, като въздъхнал

тежко и заплакал, отговорил на свети Сава:

- Блажени отче, уви, сега умря император Анастасий. След десет дена предстои и аз да оставя този живот и да се съдя с него пред страшния Божий съд.

Така се и случило: след десет дни светейшият патриарх Илия се преставил, след като боледувал няколко дена преди смъртта си. Преподобният Сава го погребал с чест и се върнал в лаврата си. А за смъртта на император Анастасий се разказва, че в тази нощ, когато патриарх Илия получил откровение за него, се разнесъл гръм и мълния ударила царския дворец; тя преследвала царя от място на място, от единия край до другия, докато накрая го застигнала в един ъгъл и го убила. Така злият погинал от зла смърт.

След смъртта на нечестивия император Анастасий, на престола се възкачил благочестивият Юстин, който разпратил по всички краища на своето царство заповед, постановяваща да се върнат от изгнание православните и всеки от тях да получи отново своя сан и място. Той нареждал също определенията на Халкидонския събор да бъдат вписани в светите книги, за да се възцари в Църквата Христова мирът. Когато тази царска заповед достигнала до светия град Иерусалим, всички били обзети от голяма радост, а патриарх Иоан помолил преподобния Сава да отиде в Кесария и Скитопол, да обяви там царската заповед и да впише в църковните книги определенията на Халкидонския събор. Въпреки че преподобният, поради старостта си, бил вече слаб телесно и изнурен от многото си подвизи, но заради Църквата Христова не отказал да изпълни това нареждане, не се поленил да предприеме този тежък път. Той тръгнал заедно с неколцина други настоятели на обители и бил посрещнат в Кесария от свети Иоан Хозевит, който тогава бил иерарх там. В Скитопол преподобният бил приет с голяма почит от

митрополит Теодосий и от всички граждани и извършил там чудеса. Той предсказал за един знатен самарянин Силван, който преследвал християните, че ще бъде изгорен с огън сред града. За това ще бъде разказано по-долу. Свети Сава изцелил една кръвоточива жена и една бесновата девойка и след като принесъл голяма полза на Църквата, се върнал в Иерусалим.

В края на четвъртата година, откакто в Палестина не бил падал дъжд, поради крайния недостиг на вода, братята поискали да се разселят и помолили преподобния да ги пусне. Светият ги упрекнал заради тяхното нетърпение и им заповядал да възложат надеждата си на Бога. На третия ден след това над лаврата се появил дъждовен облак, завалял дъжд и напълнил водохранилищата. Дъждът се излял само върху лаврата, а в околните местности не паднала капка роса. Тогава при стареца дошли игумените на околните манастири и му казали:

- В какво съгрешихме против тебе, отче, че ти забрави за нас и изпроси от Бога дъжд само за твоята лавра?

Преподобният започнал ласкаво да ги утешава и ги обнадеждил, като им казал, че в техните манастири няма да се свърши водата, докато Бог не даде дъжд на цяла Палестина. Настъпила петата гладна година. Вода липсвала дотолкова, че в светия град бедните умирали от жажда. Поради сушата и бездъждието, изворите пресъхнали, пресъхнали и кладенците, водоемите и ручеите. Патриарх Иоан горчиво скърбял и като ходел по тези места, които преди били блатисти и влажни, заповядвал да се копаят кладенци и ровове, за да намерят вода, но вода не се намирала. На мястото на Силоамския извор с много труд работниците прокопали до четиридесет сажена и пак не намерили вода. Патриархът, отчаян, оплаквал общото бедствие за целия град. Дошъл месец септември и приближил празникът на Обновлението. Като узнал, че по молитвите на

преподобния Сава Бог изпратил дъжд над неговата лавра, патриархът изпратил да го повикат и започнал да го умолява да се помоли на Бога, за да помилва Господ Своите люде и да не ги остави да умрат от глад и жажда. Но преподобният отклонявал молбите му, като казвал:

- Кой съм аз, та да мога да прекратя Божия гняв? Аз съм грешен.

Но патриархът все по-настойчиво го молел. Тогава преподобният казал:

- Заради послушанието аз ще отида в килията си и ще моля Бога да ни яви Своята благост. Ако изминат три дни и не падне дъжд, знайте, че Бог не ме е чул. Молете се и вие, за да достигне молитвата ми до Бога.

След като изрекъл това, той си отишъл. На следващото утро горещината била страшна. Множеството работници копали цял ден споменатия по-горе ров, а вечерта оставили всичките си съдове и вещи, надявайки се на другата сутрин отново да дойдат на работа. Настъпила нощта и задухал вятър от юг, разразила се буря и през цялата нощ валял дъжд, така че се напълнили всички водохранилища и отвсякъде потекли потоци. На мястото, където работниците копали, се насъбрала вода и земята, която с толкова труд и за толкова дълго време били изкопали от рова, се върнала на мястото си, покрила съдовете и вещите им, и това място се изравнило така, че било невъзможно да се разбере къде са копали. Всички водоеми в светия град, по молитвите на преподобния Сава, се напълнили с вода и всички с радост благодаряли на Бога.

В осемдесет и шестата година от живота на преподобния починал патриарх Иоан, като оставил за свой приемник добродетелния мъж Петър Елевтерополит. Три години след това, поради старостта и болестта си цар Юстин се отказал от

престола и поверил царството на племенника си Юстиниан. Патриарх Петър обичал преподобни Сава и го почитал, както и предишните патриарси. Той често го посещавал в пустинята. Патриархът имал сестра на име Исихия, която била добродетелна и благочестива жена. Тя била повалена от тежка болест, така че лекарите вече не знаели как да я лекуват. Тогава патриархът помолил свети Сава да дойде в дома на болната и да се помоли за нея. Преподобният дошъл и на три пъти осенил болната с кръстния знак и тя в същия час станала от постелята си, като славела Бога.

В началото на деветдесет и първата година от живота на преподобни Сава се преставил светият авва Теодосий. В това време самаряните, които живеели в Палестина, отхвърлили властта на гръцкия цар, избрали си цар от своето племе, на име Юлиан, вдигнали се срещу християните и им причинили много зло: плячкосали много църкви и ги изгорили, нападали села и градове, избили много християни, особено в Неаполиските предели, където заловили местния епископ Самон и го убили с меч, а презвитерите му разсекли на части и като смесили частите от телата им с мощите на свети мъченици, ги изгорили. Когато узнал за това, царят изпратил голяма войска срещу тях и самарянският цар Юлиан бил убит в битката. Тогава и Силван, чиято погибел преподобният Сава предсказал, бил пленен от християните и изгорен в Скитопол сред града. Неговият син Арсений заминал за Цариград и скоро, неизвестно по какъв начин, се сдобил с царското благоразположение. Той се ползвал с голяма почит в двора и като спечелил доверието на царя, започнал да клевети и да отправя лъжливи обвинения срещу палестинските християни (самият той се придържал към самарянското нечестие), като казвал, че уж те били виновни за въставането на самаряните и за тяхното отпадане от властта на царя. Царят повярвал на клеветите на самарянина Арсений и се разгневил срещу

палестинците. Щом узнали за това, Иерусалимският патриарх Петър и подвластните му епископи помолили блажения Сава да поеме върху себе си този труд и да отиде в Цариград, за да смекчи гнева на царя и да го помоли за помощ, във връзка с големите църковни и граждански нужди. Макар че бил вече твърде стар, преподобният побързал да замине за Константинопол, понеже поставял нуждите на Църквата по-високо от собствения си покой. Като узнали за неговото пристигане, благочестивият цар Юстиниан и Константинополският патриарх Епифаний изпратили да го посрещнат знатни лица. А когато той влязъл при царя, Бог отворил очите на Юстиниан, както някога - на Анастасий. Юстиниан видял Божията благодат, която светло сияела над главата на преподобния Сава; тя разпръсквала светли лъчи и обкръжавала главата му като венец. Изплашен, царят станал от престола и като се поклонил, помолил преподобния за благословение. После прегърнал стареца, с любов и радост го целунал и го помолил да сподоби със своето благословение и царица Теодора. Когато царицата видяла преподобни Сава, му се поклонила и му казала:

- Помоли се за мене, отче, за да се сподобя с деца!

А старецът казал:

- Бог, Владетелят на всички, да запази вашето царство!

Царицата отново казала:

- Помоли се, отче, на Бога, за да ме освободи от моето безплодие и да ми дарува син!

Старецът отново отговорил:

- Бог на славата да запази вашето царство в благоверие и да ви даде победа над враговете!

Царицата за трети път помолила стареца да я благослови, за да се освободи от своето безплодие, но чула от него същия отговор, както - преди. Тя се смутила. Когато преподобният излязъл от покоите на царицата, присъстващите там отци го попитали:

- Защо, отче, ти огорчи царицата и не се съгласи да се помолиш за нея?

Старецът им отговорил:

- Повярвайте ми, отци, няма да излезе от нейната утроба плод, за да не се напои със Северовото учение и да не смути, повече и от Анастасий, Църквата Христова.

С тези думи преподобният им дал да разберат, че царицата тайно се придържала към ереста. Царят се вслушал в молбата на преподобния, гнева си срещу палестинските християни той обърнал срещу самаряните и издал закон, с който забранявал на самаряните да устройват събрания помежду си, лишавал децата им от наследство след смъртта на своите родители и предвиждал смъртно наказание за водачите на тяхното въстание. Тогава самарянинът Арсений се скрил, тъй като царят заповядал да го накажат. После отишъл при свети Сава, паднал в нозете му и го помолил да извърши над него кръщение, за да избегне по такъв начин царския гняв и да се избави от смърт. Тогава той и всичките му домашни били кръстени.

Желаейки да покаже своето благоволение и да угоди на преподобния Сава, царят му наредил да поиска от него всичко, от което има нужда, и да вземе колкото иска злато за нуждите на своите манастири. Но преподобният, който не желаел богатства за себе си, а се грижел за ползата на християните, помолил царя да освободи Палестина от събирането на данъци, тъй като хората били разорени от войната със самаряните, да

възстанови със средства от царската хазна изгорените от самаряните църкви, да построи в светия град странноприемен дом, в който да се приютяват християните, идващи от далечни места да се поклонят на Господния гроб, да устрои и болница за странниците и да назначи лекари, да довърши построяването на църквата на Пресвета Богородица, започната от патриарх Илия, да издигне крепост в пустинята до неговите манастири и да постави там войска за защита от варварско нашествие; а повече от всичко той молил царя да изкорени в своето царство ересите на Арий, Несторий и Ориген и на другите еретици, които смущавали Църквата Божия. За всичко това преподобният обещал на царя, че Бог ще присъедини към гръцкото царство Рим и Африка - тези страни, които били загубили предишните царе. Царят се съгласил с всичко и заповядал молбата на преподобния да бъде изпълнена, като сам се стараел желанието на светия старец във всичко да бъде по възможност по-скоро приведено в изпълнение. Докато царят обсъждал със своите съветници и ковчежници нещата, за които го помолил светият, преподобният се отдалечил на известно разстояние и започнал да си казва Давидовите псалми, извършвайки третия час. Тогава един от неговите ученици се приближил до него и му казал:

- Честни отче, защо се отдалечи от царя, който така се старае да изпълни молбата ти? И защо стоиш настрана?

Старецът му отговорил:

- Чедо, те вършат своето си дело, а ние - нашето.

След това царят дал на преподобния писмено удостоверение и го пуснал да си върви с мир. Бог възнаградил царя хилядократно заради милостта, която той оказал на блажения Сава, и затова, че изпълнил неговите молби. Пророчеството на стареца се сбъднало: след известно време царят действително удържал две славни победи над враговете, присъединил към

империята си Рим и Африка и довел като пленници в Цариград двамата крале Витиг Римски и Хелимер Картагенски. А преподобни Сава се върнал в Иерусалим и по молба на патриарха и епископите отново заминал за Кесария и Скитопол, за да обяви там царската заповед. Там той видял малкия Кирил (съставителя на неговото житие), нарекъл го свой ученик и предсказал, че той ще стане монах в неговата лавра.

Скоро след завръщането си оттам, свети Сава се разболял. Когато узнал за това, патриарх Петър дошъл да го навести и като видял, че в килията си старецът няма нищо, дори най-необходимото за неговата болест, освен малко бобени шушулки и стари фурми, го взел и го пренесъл на носилка в своята епископия, където сам се грижел за него, служейки му със собствените си ръце. След няколко дена преподобният Сава се сподобил с Божествено видение, което му открило, че той скоро ще се престави.

Блаженият разказал за видението на патриарха и го помолил да го пусне да се върне в лаврата, за да умре в своята килия. Патриархът, който всякак желаел да му угоди, го изпратил в килията, като дал на болния всичко необходимо. Старецът легнал в килията си, извикал при себе си всички отци и братя, простил се с тях за последен път и им поставил за игумен един достоен мъж на име Мелит, като му завещал да запази ненарушими всички манастирски предания. Четири дни той нищо не ял и с никого не говорил. В събота вечерта преподобният поискал да му дадат Пречистите Тайни и след като се причастил, казал последните си думи:

- Господи, в Твоите ръце предавам духа си!

Така се преставил той, на пети декември, след като преживял деветдесет и четири години, и преминал в нетленния живот, съпроводен от Божиите ангели и светите

мъченици.

Вестта за кончината на преподобния се разнесла по всички краища на Иерусалимските предели и от всички лаври и манастири се събрало безчислено множество монаси. Дошъл тук и патриархът, заедно с епископите и гражданските началници. След като изпели погребалните песнопения, погребали с чест тялото му между двете църкви, на това място, където някога преподобният видял огнения стълб. А че светата му душа се възнесла на небето, съпроводена от ангели и мъченици, узнали от следното. В светия град живеел един майстор на сребърни изделия на име Ромул, родом от Дамаск. Той бил пръв от дяконите, които служели при света Гетсимания. Сам той разказал как по времето, когато преподобният отец Сава се преставил, крадци подкопали пода на неговия дом и откраднали многото сребро, което се намирало у него - и неговото собствено, и чуждото, възлизащо на сто литри. Изпаднал в голяма скръб, Ромул отишъл в църквата на светия мъченик Теодор и в продължение на пет дена плакал и палел свещи пред олтара. На петата нощ той заспал и тогава му се явил светият мъченик и го попитал:

- Защо така тъжиш и плачеш, брате?

Той отговорил:

- Изгубих среброто си - и моето, и чуждото. Обраха ме крадци, затова плача и скърбя, и се моля, но без успех. Ти не ме чу.

А светият казал:

- Повярвай ми, брате, аз не бях тук в тия дни. На нас, всички мъченици, ни беше заповядано да се съберем, за да посрещнем светата душа на преподобни Сава, която излезе от тялото му. Ние трябваше да я съпроводим до мястото на упокоението.

Сега не плачи, а отиди на еди-кое си място (той назовал мястото) и ще намериш откраднатото.

Ромул веднага станал, взел със себе си неколцина свои познати, отишъл на посоченото място и намерил всичко, както му казал във видението свети Теодор.

Не подобава да премълчим и за някои други чудеса, които станали след кончината на преподобния. Двама страннолюбиви братя имали лозе. Те често давали подслон на братята, които идвали при тях от лаврата на блажения Сава. Но точно по време на гроздобера те се разболели тежко, така че вече не се надявали, не само че ще съберат гроздето си, но и че ще останат живи. Възложили надеждата си на небесното застъпничество на преподобния Сава и често го споменавали, призовавайки го на помощ. Светият скоро чул молитвата им, явил се на всеки от тях поотделно и казал:

- Аз се помолих на Бога за вас, за вашето здраве и Той ви даде, според вашата молба; станете и вървете по своята работа!

Когато дошли на себе си, те се почуствали напълно здрави, прославили Бога и благодарили на свети Сава. Оттогава всяка година те устройвали голям празник в деня, когато се извършило това чудо.

Една благочестива и добродетелна жена, на име Хинара, обещала да дари две завеси за църквите в Кастелия и в пещерата, но поради ленността на тъкачката, завесите дълго време оставали недовършени. Хинара много се опечалила от това. Тогава и се явил преподобни Сава и казал:

- Не скърби, утре всичко ще тръгне успешно, понеже твоето приношение е угодно.

Той се явил и на тъкачката и с гняв я упрекнал за ленността.

На сутринта те си разказали една на друга виденията си и работата скоро била завършена.

Икономът на Великата лавра наел сарацински камили, с които да превозва от Мъртво море закупената пшеница. Когато камилите, натоварени с пшеница, пристигнали в лаврата, една от тях се отклонила вдясно от пътя, паднала заедно с товара в реката и останала да лежи във водата. Стопанинът на камилата, който бил сарацин, възкликнал:

- Отче Сава, помогни и не оставяй камилата ми да умре!

И в същия миг той видял честния старец да седи върху камилата му. Сарацинът бързо слязъл в реката и намерил камилата си невредима, но стареца повече не видял. Товарът също бил цял. Оттогава този сарацин идвал в лаврата всяка година, за да се поклони на гроба на преподобни Сава.

Веднъж последователите на Ориген, като се събрали от различни места под началството на някой си Леонтий, замислили да нападнат Великата лавра и да разпръснат правоверното стадо на преподобния Сава, а лаврата да разрушат до основи. След като приготвили много чукове и други железни оръдия, а също взели и оръжия със себе си, те като яростно пълчище тръгнали към лаврата. Това станало във втория час на деня. Изведнъж по пътя върху тях паднал страшен мрак и мъгла; цял ден те се лутали и не намерили лаврата, а попаднали в някакви непроходими места, където ги застигнала нощта. С голям труд, на следващия ден те се озовали близо до манастира на свети Маркиан. Като разбрали, че нищо не ще успеят да сторят, те се разотишли със срам. И се сбъднали над тях думите на пророк Исаия: “съкрушение и бедност е в техните пътища, ще обсадят като слепци стена, и ще се усетят като такива, които нямат очи, и ще падат посред ден, като - в полунощ”. А Бог пазел лаврата заради Своя угодник - преподобния Сава, който славно се потрудил в нея.

По неговите свети молитви и нас да запази от всяко зло Преблагият, Единият в Троица Бог: Отец, Син и Свети Дух, на Когото е славата во веки! Амин.

Тропарь преподобному Савве Освященному

глас 8

Слез твои́х тече́ньми пусты́ни безпло́дное возде́лал еси́,/ и и́же из глубины́ воздыха́ньми во сто трудо́в уплодоноси́л еси́,/ и был еси́ свети́льник вселе́нней, сия́я чудесы́, Са́вво о́тче наш,// моли́ Христа́ Бо́га спасти́ся душа́м на́шим.

Кондак преподобному Савве Освященному

глас 8

Я́ко от младе́нства Бо́гу же́ртва непоро́чная/ принесе́лся еси́ добродете́лию, Са́вво блаже́нне,/ садоде́латель быв благоче́стия. / Те́мже был еси́ преподо́бных удобре́ние,/ граждани́н же пусты́нный достохва́лен. / Те́мже зове́м ти: // ра́дуйся, Са́вво пребога́те.

(Понеже от младини си се принесъл чрез добродетелта в непорочна жертва на Бога, Саво блажени, като извършител на благочестието, и си бил одобрение на преподобните и пустинен гражданин, достоен за похвала; затова ти зовем: радвай се, Саво пребогати.)

Молитва преподобному Савве Освященному

О, преди́вный и всехва́льный уго́дниче Бо́жий, преподо́бне о́тче Са́вво! Днесь (во свято́м хра́ме твое́м) благогове́йно предстоя́ще пред свято́ю ико́ною твое́ю и ра́достно соверша́юще пресве́тлую па́мять твою́, ублажа́ем тя засту́пника на́шего. Почита́юще же твое́ ве́лие дерзнове́ние пред Го́сподом, смире́нно мо́лим тя, преблаже́нне приими́ ми́лостивно от нас хвале́бное пе́ние сие́, от любве́ и усе́рдия

тебе́ приноси́мое. И, я́ко име́яй ве́лие дерзнове́ние ко Го́споду, потщи́ся Богоприя́тным твои́м ходата́йством испроси́ти у Царя́ ца́рствующих и Го́спода госпо́дствующих, я́ко да проба́вит вели́кия и бога́тыя ми́лости Своя́ на нас гре́шных, да пода́ст нам дух пра́выя ве́ры, дух ве́дения и любве́, дух ми́ра и ра́дости о Ду́се Свя́те, да изба́вит от бед и напа́стей, да низпослет вся поле́зная ко спасе́нию душ на́ших. Всем же правосла́вным да низпослет мир, тишину́, безмяте́жие, усе́рдие ко исполне́нию за́поведей Его́, изоби́лие плодо́в земны́х; да изба́вит всю Росси́йскую страну́ от гла́да, тру́са, пото́па, огня́, меча́, наше́ствия иноплеме́нных и междоусо́бныя бра́ни, смертоно́сныя я́звы и от вся́каго зла. Ей, уго́дниче Бо́жий! Не пре́зри моле́ний на́ших, но услы́ши нас моля́щихся тебе́, и под кро́вом заступле́ния твоего́ сохрани́ нас (и оби́тель сию́) ненаве́тны от врагов ви́димых и неви́димых, да сподо́бимся сконча́ти житие́ на́ше в покая́нии и воспри́имем ве́чная блага́я во ца́рствии Христа́ Бо́га на́шего, иде́же восхва́лим с тобо́ю и все́ми святы́ми достопокланя́емое и́мя Пресвяты́я Тро́ицы, Отца́, и Сы́на, и Свята́го Ду́ха, во ве́ки веко́в. Ами́нь.

В памет на преподобните Карион монах и неговия син Захария (IV в.)

В Египет живеел един човек на име Карион. Той имал две деца, които оставил на жена си, а сам отишъл в скита и станал монах. След известно време в Египет настанал глад. Жената на Карион, като не можела повече да понася бедността, отишла в скита и довела със себе си децата: едното било момче - на име Захария, а другото - момиче. Там тя седнала под едно дърво на брега на потока. В скита имало такъв обичай: ако дойде жена, за да говори с някой от монасите, той трябвало да разговаря с нея отдалече - през реката. Така и тази жена, стоейки на отсрешния бряг, казала на Карион:

- Ето, ти си монах, а сега настана голям глад и кой ще храни децата ти!

Карион казал на жената:

- Вземи със себе си момичето и си върви, а момчето нека остане при мен.

И Карион взел при себе си малкия Захария, възпитал го в скита и всички знаели, че той е негов син. Когато детето пораснало, сред монасите се появило недоволство, заради пребиваването му в скита. Щом чул за това, Карион казал на Захария:

- Върви си оттук, защото заради тебе отците роптаят срещу мен.

А Захария отговорил:

- Аз съм твой син, къде да отида без тебе?

Тогава двамата отишли в Тиваида и прекарали няколко дена в една килия. Но и там предизвикали недоволство и се върнали отново в скита, макар че братята и тук не преставали да роптаят. Тогава Захария отишъл при едно езеро с отровна вода, потопил се в него и останал цял час. Когато излязъл от водата, той приличал на прокажен и дори баща му едва го познал. А когато пристъпил към светото Причастие, светият презвитер Исидор получил откровение за Захария и му казал:

- Чедо, миналата неделя ти дойде да се причастиш като човек, а сега идваш като ангел.

Когато наближило времето преподобният Карион да се представи пред Бога, той казал на братята:

- Много трудове извърших, като се подвизавах повече от моя син Захария, но не достигнах до тази степен на смирение и

безмълвие, до която достигна той.

След това старецът се преставил.

Веднъж отец Моисей казал на Захария:

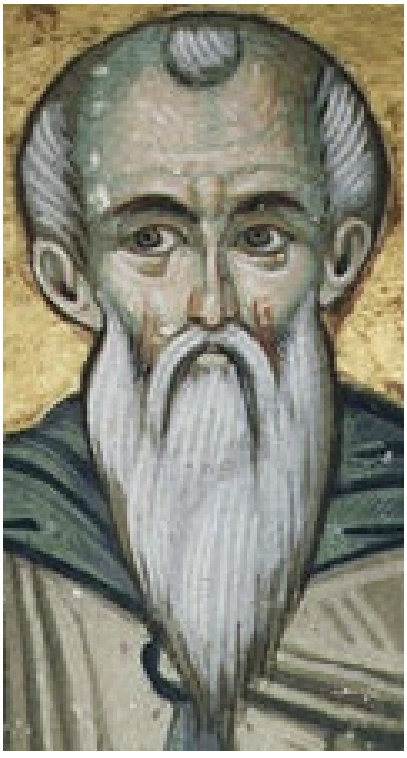
- Кажи ми, чедо, какво да правя, за да се спася?

Захария се хвърлил в нозете му и казал:

- Ти ли ме питаш, отче?

А старецът му казал:

- Повярвай ми, чедо Захария, аз видях Светият Дух да снизхожда над тебе и затова те попитах.

Свети Захария Египтянин

Тогава блаженият Захария свалил камилавката, която носел на главата си, хвърлил я в нозете си, започнал да я тъпче и казал:

- Ако човек не бъде стъпкан ето така, не може да бъде

монах.

Когато той се готвел да се престави, Моисей го попитал:

- Какво виждаш, брате?

А той отговорил:

- Не е ли по-добре да мълча, отче?

Тогава Моисей казал:

- Да, чедо, мълчи.

А в самия час на неговата кончина отец Исидор погледнал към небето и казал:

- Радвай се, чедо мое Захарие, за тебе се отвориха вратите на Небесното Царство!

Тогава блаженият Захария предал душата си на Бога и бил погребан от честните отци в скита.

{{_LINK1_}}

buditeli.info © 2017